

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

18^e JAARGANG

WOENSDAG 20 DECEMBER 1933

No. 1938

NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT.

Curatoren: Mr. G. Vissering, Voorzitter; Ir. A. Plate, Onder-Voorzitter; Mr. K. P. van der Mandele, Penningmeester; Mr. P. Hofstede de Groot; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. R. Mees; E. D. van Walree; Ch. J. I. M. Welter; C. J. P. Zaalberg.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis, Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: Dr. H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postcheque- en giro-rekening No. 145192.

BERICHT.

In verband met de a.s. feestdagen zal het volgend nummer op Vrijdag 29 December verschijnen.

20 DECEMBER 1933.

Het meerdere aanbod van wissels bleef in de eerste dagen dezer berichtswEEK nog aanhouden. De bekendmaking van de vorming van een bankierssyndicaat tot overneming van f 95 miljoen driejarige schatkistbiljetten bracht echter verschillende geldgevers in de markt die, aannemende, dat de gebruikelijke maandelijksche inschrijving op schatkistpapier daardoor voor deze maand overbodig zou worden, er nu reeds toe overgingen om, als vervanging van hun per 2 Januari vervallend schatkistpapier, gewoon bankaccept aan te koopen. Het aanbod van geld nam daardoor zoo toe, dat de kleine verhooging in het particulier disconto van de vorige week geheel verdween en wissels weder gemakkelijk voor $\frac{3}{8}$ pCt. plaatsing vonden. Callgeld en prolongatierente bleven onveranderd.

* * *

De naderende feestdagen schijnen al reeds hun invloed op de wisselmarkt te doen gevoelen: de stemming is rustig en het aantal zaken niet groot. Hoewel men te dien opzichte niet gerust is, heeft men deze week van een verder naar beneden drukken van den Dollar weinig kunnen merken. De goudprijs bleef onveranderd (34.01); gisteren werd hij echter tot 34.06 verhoogd. Dollars tegen Ponden werden in het begin der week zeer gezocht, waardoor de koers op 5.02 kwam; geleidelijk aan kwam er meer aanbod en liep de koers op 5.16 terug, slot 5.15. Hier zijn de Dollars van 1.59 tot 1.62 $\frac{1}{2}$ opgelopen, om daarna tot op 1.57 $\frac{1}{2}$ terug te gaan. Ponden veranderden uiteindelijk maar weinig; van 8.11 stegen zij tot 8.18, om tenslotte weder op 8.11 terug te komen. Fransche Francs zijn vast gebleven: 9.74—9.74 $\frac{1}{2}$ —9.74 $\frac{1}{2}$. £/Fr. Frs. sloten op 83.35. Marken bleven gezocht: 59.30—

59.37 $\frac{1}{2}$ —59.34. Register en Creditspermarken lagen eerder weder wat vaster. In scrips is hier nog bijna geen handel; er schijnt een fractie boven de 50 pCt. te maken te zijn. Er is vraag van Duitse zijde, waar men moeite schijnt te hebben de toezeggingen aan de exporteurs door gebrek aan materiaal gestand te doen. Belga's schommelden tusschen de 34.55 en 34.60, slot 34.59. Zwitsersche Francs ongeveer 48.11. Lires 13.06 en Peseta's ongeveer 20.32 $\frac{1}{2}$. Kopenhagen noteerde 36.20, Oslo 40.75 en Stockholm 41.82 $\frac{1}{2}$. Canadeesche Dollars 1.59. Vanaf 11 December l.l. is in Argentinië de wijze van noteeren van wissels veranderd; er zal voortaan genoteerd worden in Argentijnsche papieren Pesos per 100 buitenlandsche eenheden, behalve voor Ponden Sterling, die in pap. Pesos per Pond zullen worden genoteerd. Argentijnsche Pesos hier 38—40.

Door de nieuwe bepalingen in Argentinië is het mogelijk geworden om de tot nu toe geblokkeerde Pesos vrij te gebruiken. Deze Pesos kunnen nu door de vrije markt — zonder toestemming van de controle-commissie — naar het buitenland worden gemitteerd, hetgeen dus neerkomt op een officiële erkenning van deze markt. Voor remises door tusschenkomst van de officiële markt is nog steeds toestemming noodig. Men heeft dus thans in Argentinië twee officieel erkende wisselmarkten: de officiële, welke door de controle-commissie wordt nagegaan, en waarop alle wissels, welke voortvloeien uit Argentijnsche exporten, moeten worden gerealiseerd. (Bij de vaststelling van den koers neemt de Commissie als basis aan Fr. Frs. 12.38 per gouden Peso). De vreemde valuta, die op deze wijze wordt verkregen, wordt, nadat eerst de regeering haar behoeften heeft gedekt, aan de banken bij inschrijving aangeboden. Op de vrije markt worden de wissels verhandeld, die uit alle andere bronnen dan uit Argentijnschen uitvoer voortkomen, zonder eenige restrictie. Om een beeld te geven van het verschil op beide markten zij hier vermeld, dat op 14 December l.l. op de officiële markt het Pond 16.22 pap. Pesos noteerde, terwijl op de vrije markt voor 21.— pap. Pesos afgedaan werd.

Op de termijnmarkt waren Ponden op één en drie maanden een fractie lager: nl. $\frac{1}{4}$ en $\frac{7}{16}$ c. onder contant. Termijndollars bleven onveranderd.

Op de goudmarkt bleven baren levering Amsterdam ca. f 1651,25, levering Londen ca. f 1652,25. Eagles deden 2.50 $\frac{1}{2}$, Sovereigns 12.32 $\frac{1}{2}$.

LONDEN, 18 DECEMBER 1933.

De geldmarkt heeft haar vervroegde voorzieningen voor het einde van het jaar ook in de afgelopen week voortgezet door verdere gelden op te nemen tot de eerste dagen van Januari. Als onmiddellijk gevolg is de hoeveelheid dagtransacties ingekrompen en overtreft het aanbod daar op het oogenblik de vraag.

Op de discontomarkt werkt de houding van de Clearing Banken, die voor het oogenblik hare aankopen van wissels zeer beperkt hebben en in enkele gevallen zelfs stopgezet hebben, verder door. De hoeveelheid der nieuwe wissels en schatkistbiljetten, die in handen blijven van de discontohuizen, is dus belangrijk grooter; de koersen zijn dan nu ook opgelopen tot 1 $\frac{1}{4}$ pCt. voor bankaccepten, terwijl de nieuwe schatkistpromessen tot pl.m. 1 $\frac{1}{32}$ toegewezen zijn en verhandeld worden tot 1 $\frac{3}{32}$ —1 $\frac{1}{16}$. Heden werden eenige posten schatkistpapier afgedaan tot 1 $\frac{1}{8}$ pCt.

MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART.

VERSLAG VAN DE NOVEMBER-ZITTING 1933.

De Centrale Commissie voor de Rijnvaart heeft van 14 tot 22 November 1933 haar najaarszitting te Straatsburg gehouden onder voorzitterschap van den heer Jean Gout, buitengewoon gezant.

De Commissie onderzocht in deze zitting de opmerkingen der Regeeringen nopens de ontwerp-overeenkomst betreffende een algemeene vermindering van het laadvermogen der Rijnschepen, welk ontwerp de Commissie in de buitengewone zitting van Juli 1933 had uitgewerkt. Verschillende wijzigingen werden in dit ontwerp aangebracht. Voorts heeft de Commissie, met bekrachtiging van haar vroeger besluit over de noodzakelijkheid om bepaalde spoorwegtarieven te wijzigen, teneinde te voorkomen, dat de bepalingen inzake de „afijking” de crisis op scheepvaartgebied zouden verscherpen, tevens den wensch uitgesproken, dat de belanghebbende Regeeringen de bevoegde administraties zouden uitnoodigen om onderling tot overeenstemming te komen inzake de ten uitvoerlegging van bovengenoemd besluit. Een volledige overeenstemming kon echter nog niet bereikt worden, daar eenige Delegaties zich voorbehouden hebben eerst haar Regeeringen te raadplegen. Eventueel zal een buitengewone zitting belegd worden om over deze kwestie te beraadslagen.

De Commissie heeft zitting gehouden als rechtbank voor hooger beroep en vonnis gewezen in drie rechtsgedingen betrekking hebbende op de Rijnvaart.

Voorts heeft de Commissie de volgende besluiten genomen:

Ontwerpen voor den bouw van bruggen voor gewoon verkeer bij Neuwied, Krefeld en Duisburg.

1o. De Centrale Commissie stelt vast, dat tegen de ontwerpen voor den bouw van bruggen voor gewoon verkeer over den Rijn bij Neuwied, Krefeld en Duisburg met het oog op de scheepvaart en de vlotvaart, geen bezwaar bestaat.

2o. De maatregelen, welke de Deutsche Regeering zich voorstelt te nemen in het belang van de scheepvaart, tijdens de uitvoering der werkzaamheden, worden afdoende geoordeeld.

Noot van het Secretariaat: Deze bepalingen zijn de volgende:

Bepalingen betreffende de brug bij Neuwied:

1o. Zoolang zich steigers in den rechter rivierarm bevinden, moet de linker rivierarm geheel vrij van steigers zijn. Eerst nadat uit den rechter rivierarm alle steigers verwijderd zijn, kan met het monteeren in den linker rivierarm worden begonnen. In de steigers in den linker rivierarm moet een doorvaartopening van tenminste 100 M. wijde met een doorvaarthoogte worden vrijgehouden van tenminste 7.60 M. boven den hoogsten waterstand, waar bij de scheepvaart en vlotvaart nog kunnen worden uitgeoefend. Van 1 November tot 1 Maart moeten de steigers uit den rivier verwijderd zijn.

2o. Bij mist moeten zoodanige maatregelen getroffen worden, dat opeenhoopingen van vaartuigen in de nabijheid van de bouwplaats worden vermeden.

Bepaling betreffende de brug bij Krefeld:

Als de hoofdoverspanning van de brug niet zonder steigers wordt gemonteerd, moet een doorvaartopening van tenminste 100 M. wijde met een doorvaarthoogte van tenminste 7.60 M. vrij gehouden worden voor de scheepvaart.

Bepaling betreffende de brug bij Duisburg:

Gedurende de werkzaamheden in het middelste gedeelte der brug (derde bouwperiode) moeten in de rechter overspanning twee doorvaartopeningen vrij van steigers blijven; van de doorvaartopening aan de rechter zijde, bestemd voor de afgaande scheepvaart, moet de wijde tenminste 80 M. bedragen, van de andere, bestemd voor de opgaande scheepvaart tenminste 60 M.

Bepalingen betreffende de drie bruggen:

1o. De dragende deelen der steigers moeten tegen aanvaren beschermd worden door niet met de steigers in verbinding staande remmingwerken, waarvan de onderdeelen door de bevoegde administratie moeten goedgekeurd worden.

2o. Boven en beneden de plaats waar de brug wordt gebouwd moeten op beide oevers borden met het opschrift „Achtung Brückenbau” worden geplaatst.

3o. In het geval, dat de scheepvaart door de steigers wordt belemmerd, moeten boven en beneden de plaats waar

INHOUD.

Blz.

Mededeelingen van de Centrale Commissie voor de Rijnvaart	986
MEERJARIG SCHATKISTPAPIER door <i>C. A. Klaasse</i>	987
De crisis in de Nederlandsche zuivelindustrie door <i>H. J. Frietema</i>	889
Wering van buitenlandsche arbeidskrachten door <i>Dr. Ir. B. Bölger</i>	991
Propaganda voor het Australische product in Nederlandsch Oost-Indië door <i>Jhr. Dr. J. C. Mollerus</i>	992
Codes en code-condensators door <i>Dr. Ir. C. B. Barto</i>	993
De Rijksmiddelen over November 1933	994
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
„Schatting van de wereldsuikerproductie in 1933/34. Wereldverbruik, in- en uitvoer van suiker in 1932/33 door <i>Dr. Gustav Mikusch</i>	995
AANTEKENINGEN:	
Tarwemaatregelen in uitvoerlanden	997
Contingenteering van bladzink	998
De omvang van de kapitaalvlucht uit Nederland ..	999
INGEZONDEN STUKKEN:	
Oorzaken en bestrijding van de crisis door <i>A. Stoop</i>	999
MAANDIJFERS:	
Overzicht der Rijksmiddelen	1000
STATISTIEKEN	1000—1004
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten.	

de brug gebouwd wordt, waarschuwpasten opgesteld worden.

4o. Bovendien moeten sleepboten ter beschikking worden gesteld om, voor zoover noodig, vloten, zeilschepen, alleen varende schepen en van sleeptrains losgeworpen aken, gratis voorbij de bouwplaats te sleepen. Deze sleepboten moeten zich op geringen afstand van de bouwplaats bevinden. (Bovendien voor de brug bij Neuwied: het gebruik van een sleepboot is verplicht voor de alleen varende schepen; voor vloten is het gebruik van twee sleepboten, één voor en één achter, verplicht gesteld.)

5o. De bekendmakingen voor de scheepvaart, welke tijdens de uitvoering der werkzaamheden den sleep- en waarschuwingdienst regelen en de bepalingen bevatten, welke gevolgd moeten worden voor het besturen van schepen en vloten en bestemd zijn om gepubliceerd te worden, moeten tijdig aan de bevoegde autoriteiten van de belanghebbende havens der in de Centrale Commissie vertegenwoordigde Staten worden medegedeeld.

Werken betreffende het afvlakken der beloopen tusschen Kehl en Greffern.

De Commissie heeft op 26 Juli per briefwisseling het volgende besluit genomen:

„De Commissie keurt de uitvoering goed van het ontwerp betreffende het afvlakken der steile beloopen aan den rechteroever op het Rijnvak tusschen Kehl en Greffern, ingediend door de Delegatie van het Rijk en de Deutsche Oeverstaten”.

Verbetering van den Rijn tusschen Straatsburg en Bazel.

Blijkens mededeeling van den Franschen Commissaris is de stand der werken bij Kembs als volgt:

1o. De stuw is geheel voltooid, met uitzondering der toegangswegen op de beide oevers en het laten zinken der blokken ter beschutting tegen uitschuring beneden de drempels. De oeverbekledingen beneden de stuw moeten nog afgewerkt worden. De oeverbekledingen boven de stuw evenals de afwateringskanalen zijn voltooid. De inrichtingen voor waterafvoer zijn in dienst gesteld.

2o. Het kanaal is voltooid.

3o. De sluisen zijn voltooid.

4o. De krachtcentrale is voltooid. De laatste turbinengroep is op 20 September in dienst gesteld. De elektrische installaties zijn eveneens voltooid.

De opstuwing heeft op 6 Mei 1933 den stand van 244 + N.N. bereikt. Op 29 Juli liet men den waterstand zakken om een inspectie der werken mogelijk te maken; geleide-

lijk werd de stand van + 239 N.N. bereikt. Na 21 September is de opstuwing hervat.

Blijkens de mededeelingen van den Zwitserschen Commissaris betreffende de normalisatiewerken tusschen Istein en Straatsburg/Kehl zijn deze werken in de drie bouwafdeelingen krachtig voortgezet en is men zelfs belangrijk vooruit op het werkplan. Sedert het in dienst nemen van baggerwerkhuizen op het vak tusschen Sasbach en Ottenheim, waar neerzetting plaats heeft, strekken de werken zich uit over bijna alle vakken tusschen Straatsburg en Istein. De tweede fase der werken, zijnde de afdekking der kribben en de aanleg van strekdammen, kon eveneens gedurende den geheelen duur van het laagwater krachtig voortgezet worden. Er werd vastgesteld, dat op het riviervak, waar de eerste bouwperiode geëindigd is, de as van het vaarwater in het algemeen de in het ontwerp bedoelde richting heeft aangenomen. Op sommige vakken zijn de bereikte breedte en diepte reeds bevredigend te noemen.

Stroombevaring 1934.

De Commissie heeft besloten in den loop van Juli 1934 een stroombevaring tusschen Keulen en Mannheim te doen houden.

Aanmeldbureaux.

Naar aanleiding van een door eenige belanghebbenden aan de Centrale Commissie gedane vraag, heeft de Commissie het volgende besluit genomen:

De Commissie neemt nota van de door de Deutsche Delegation afgelegde verklaringen en is van meening, dat de door de particuliere schippersverenigingen opgerichte aanmeldbureaux niet in strijd zijn met artikel 1 van de Akte van Mannheim, daar de schippers niet verplicht zijn van deze bureaux gebruik te maken.

Rijnvaartpolitierglement. (Herziening).

De Commissie draagt een nautisch comité op in de volgende zitting een eerste rapport nopens de herziening van het Rijnvaartpolitierglement uit te brengen.

Rijnvaartpolitierglement. (Vlaggen van politievaartuigen).

De tweede zin van § 5, No. 11 van het Rijnvaartpolitierglement is als volgt gewijzigd:

„Dit moet geschieden, wanneer op het schip van den ambtenaar van het toezicht bij dag een vlag getoond wordt, welke op Fransch Staatsgebied uit driehoekige blauw-wit-roode, op Duitsch Staatsgebied uit driehoekige zwart-wit-roode, op Nederlandsch Staatsgebied uit driehoekige rood-wit-blauwe velden bestaat, en bij nacht aan stuurboord eene naar voren zichtbare lantaarn met rood licht heen en weer gezwaaid wordt.

Deze wijziging treedt in werking met ingang van 1 Januari 1934.

Reglement betreffende het vervoer van bijtende en giftige stoffen op den Rijn.

De Commissie heeft besloten een comité te belasten met het onderzoek van het door de Ned. Regeering ingediende voorstel nopens de wijziging van het reglement betreffende het vervoer van bijtende en giftige stoffen op den Rijn.

Datum der volgende zitting.

Het begin der volgende gewone zitting is bepaald op Dinsdag 17 April te 16 uur 30.

MEERJARIG SCHATKISTPAPIER.

Nog voordat het aanhangige wetsontwerp, waarbij de regeering gemachtigd wordt tot de uitgifte van schatkistbiljetten met langer looptijd dan één jaar, is aangenomen, is reeds de eerste post driejaarsbiljetten, een kleine *f* 100 miljoen groot, ondergebracht bij een consortium van bankiers. Deze uitgifte geschiedde derhalve onder voorbehoud van de goedkeuring van het genoemde ontwerp.

In dit verband zij in herinnering gebracht, dat de financiering van de vlottende schuld door schatkistbiljetten geregeld werd bij de Wet van 4 April 1870, sindsdien gewijzigd in 1918 en 1922. De voornaamste kenmerken van de in die wet vervatte regeling zijn enerzijds, dat de maximumlooptijd van het schatkistpapier wordt bepaald op twaalf maanden, terwijl anderzijds is vastgesteld, dat de emissie niet mag plaats vinden tegen lageren dan den parikoers. Het aanhan-

gige ontwerp wil beide essentialia der bestaande regeling doen vervallen, het wil den looptijd op ten hoogste 5 jaren bepalen, terwijl de uitgifte ook beneden pari zal worden toegelaten.

Hoewel volgens de vorengenoemde wet van 1870 de uitgifte van langer dan een jaar loopend schatkistpapier niet toelaatbaar was, heeft toch wel degelijk af en toe de uitgifte van langer loopende biljetten plaats gevonden. Daartoe moest dan echter telkens bij een speciale wet de gelegenheid worden geopend. Dit gebeurde b.v. door de Wet van 31 Juli 1920 strekkende tot goedkeuring van het credietverdrag tusschen Nederland en Duitschland. Die wet bepaalde, dat ter voorziening in de kasbehoefden voortvloeiende uit de ten uitvoerlegging van dit verdrag, schatkistbiljetten en promessen mogen worden uitgegeven tot een maximum bedrag van *f* 200 miljoen. In afwijking met de Wet van 1870 werd bepaald, dat de looptijd ten hoogste tien jaar mocht zijn, terwijl de regeering zich gemachtigd zag de biljetten beneden pari uit te geven. Vervolgens stelde de Wet van 24 December 1921 inzake de verlenging van door Nederland en Frankrijk verleende voorschotten de gelegenheid open om ter voorziening in de hiermee samenhangende kasbehoefte schatkistbiljetten met een maximum looptijd van vijf jaren uit te geven.

Voor speciale gevallen kenden wij dus reeds de langer-dan-één-jaar-loopende biljetten. En nog niet zo lang geleden heeft de regeering die uitzonderingswetten aangegrepen om weer dat lange papier uit te geven. Toen in September 1931 de val van het Pond allerwege op financieel gebied groote onrust uitlokte, trad ook ten onzent, mede als gevolg van den snel toenemenden bankbiljettenomloop — uitvloei van opvraging van deposito's en spaargelden — een verkrapting van de geldmarkt in, die De Nederlandsche Bank noopte tot verhooging van haar rentetarieven, terwijl zoowel de disconteerings als de beleeningen — tezamen met meer dan *f* 100 miljoen — toenamen. Dat onder die omstandigheden een omvangrijke vlottende schuld met korten looptijd niet wenschelijk werd geacht, is begrijpelijk. Anderzijds maakte hetzelfde wantrouwen op financieel terrein, dat de geldmarkt zoo sterk beïnvloedde, de obligatiemarkt voor de uitgifte van langlopende leeningen op dat moment ten eenen male ongeschikt, zoodat men gedreven werd naar den tusschenweg: de drie- tot vijfjarige schatkistbiljetten. Voor het eerst werd de inschrijving op langer schatkistpapier dan het normale jaarspapier opengesteld in October voor de uitgifte dus, waarop de storting per 1 November moest plaats vinden. Toegewezen werden toen ruim *f* 8½ miljoen 3-jarige biljetten, *f* ¼ miljoen 4-jarige en *f* 1,2 miljoen 5-jarige: op de uitgifte per 1 December d.a.v. werden *f* 5½ miljoen 3-jarige biljetten toegewezen, op de 4-jarige werd niets toegewezen, op de 5-jarige ruim *f* 2 miljoen. Bij de inschrijvingen per 1 Jan. 1932 en 1 Febr. d.a.v. werd de gelegenheid om 3-, 4- en 5-jarige biljetten te verkrijgen eveneens opengesteld, doch toewijzing vond niet plaats. Sedertdien werd de inschrijving op langer papier dan jaarsbiljetten niet meer opengesteld. Deze uitgiften vonden plaats onder de vigueur van de wet van 31 Juli 1920, waarbij het bekende Duitsche crediet werd verleend.

* * *

Volgens de Memorie van Toelichting bij het onderhavige ontwerp is de bedoeling om gebruik te maken van de constellatie van de geldmarkt, die doet verwachten, dat omvangrijke bedragen, die niet beschikbaar zijn voor vaste belegging, toch wel voor langeren termijn dan één jaar emplooi zoeken. Deze gelegenheid wordt dan tevens aangegrepen om het bezwaar van uitgifte beneden pari weg te nemen, omdat immers die beperking noodeloos de bepaling van het meest wenschelijke rentetype in den weg staat. Inderdaad staan op het oogenblik zeer omvangrijke be-

dragen ter beschikking van onze depositobanken, die zij wel voor wat langeren termijn willen uitzetten, hoewel door den aard en herkomst der gelden, zij deze niet kunnen aanwenden voor belegging in obligatiën met zulk een langen looptijd, dat het koersrisico bij eventueelen verkoop een factor van te groote beteekenis gaat worden.

Men kan natuurlijk terecht de vraag stellen, of zelfs dit driejarig papier eigenlijk wel thuis hoort in de portefeuille van banken, welke verplichtingen grootendeels dagelijks opzegbaar zijn en welke termijndeposito's toch op zijn langst voor een jaar zijn gegeven. Daarbij bedenke men echter, dat enerzijds de eigen kapitalen en open mitsgaders stille reserves voldoende speelruimte laten voor belegging op langen termijn, omdat bij de meeste instellingen de illiquide investeringen het bedrag van het eigen vermogen bij lange na niet bereiken. Anderzijds moet niet uit het oog worden verloren, dat ook dit papier elk oogenblik door beleving liquide te maken is, zoodat dan alleen het daarbij benodigde surplus als illiquide is te beschouwen.

Dat er dus, zooals de Memorie het stelt, thans geld voor deze belegging beschikbaar is mag men wel aannemen. Hiermee is dan ook voor deze uitgiften een geheel andere „arbeidssfeer” geschapen dan voor die welke eind 1931 plaats vonden. De bovenvermelde cijfers, vooral die omtrent de niet-toewijzing bij de eerste emissies in 1932, bewezen reeds, dat de animo toen niet overmatig groot was. Maar toen moest men het dan ook van een heel ander publiek hebben! De banken deden alles om haar liquiditeiten tot het uiterste te conserveeren en zelfs op te voeren; de geldmarkt deed in ruime mate een beroep op de centrale bank.

Het valt niet moeilijk te begrijpen, dat bij zulk een situatie de banken geen afzetgebied vormen voor schatkistpapier, laat staan dus papier met langen looptijd. Men moest het toen dus hebben van andere beleggers, beleggers, die anders hun geld in gewone langlopende obligatiën investeerden en nu vanwege het gevaar op koersdalingen van beteekenis dat niet wilden. Om dezelfde reden hebben in dien tijd immers bijna alle kapitaalbehoevende gemeenten vijfjarige leeningen uitgegeven! De emissies van langlopende schatkistbiljetten richtten zich toenmaals dus tot de kapitaalmarkt, thans daarentegen tot de geldmarkt.

Dat de regeering van de geschetste constellatie ter geldmarkt gebruik maakt om den gemiddelden looptijd van de vlottende schuld wat te verlengen en daarvoor een wat hooger rentelast over heeft, is ook wel begrijpelijk.¹⁾ Hoewel de nieuwe biljetten met de rest van de vlottende schuld dit gemeen hebben, dat men voor de aflossing aangewezen is op de mogelijkheid om nieuw geld op te nemen — in tegenstelling dus met de geconsolideerde schuld, die zich uit de „gewone middelen” amortiseert — vormen zij toch juist door hun langeren duur een minder doorlopende latente bedreiging van de kaspositie onder weinig geëquilibreerde omstandigheden, zooals die zich in de laatste jaren hebben voorgedaan. Zoodat het zeker te motiveeren is voor dat langere geld, al blijft de schuld ook vlottend, — de regeering heeft in de M. v. A. uitdrukkelijk gezegd, dat zij de langlopende biljetten als zoodanig beschouwt, en dat haar streven tot consolidatie er niet door verzwakt zal worden — een wat hogere rente te betalen. Ook de meeste andere regeeringen kennen naast de zeer kortlopende schatkistfinanciering en de geconsolideerde schuld den tus-

¹⁾ De gemiddelde looptijd is trouwens in de laatste jaren reeds verlengd, doordat de verhouding tusschen schatkistpromessen en jaarsbiljetten sterk ten gunste der laatsten is gewijzigd; terwijl begin Januari 1932 van f 480 miljoen schatkistpapier slechts f 175 miljoen jaarsbiljetten waren, zijn thans van f 470 miljoen niet minder dan f 335 miljoen jaarsbiljetten. Men kan dus de uitgifte der langere biljetten beschouwen als een voortzetting van een reeds ingezette politiek.

schenvorm der drie- tot vijfjarige biljetten, en met reden.

Men vraagt zich intusschen af of de rente, welke voor de nieuwe 3-jarige biljetten wordt betaald, niet wat aan den hoogen kant is. Het driejaarspapier, dat eind 1931 werd uitgegeven, droeg een rente van 4 pCt.; de 1 November-emissie werd toegewezen op een koers, die een reële rente van rond 5 pCt. betekende, terwijl toen het jaarspapier juist 3½ pCt. opbracht; de 1 December-uitgifte rendeerdde voor het driejaarspapier 4¼ pCt., voor het jaarspapier 3 pCt. Op het oogenblik worden jaarsbiljetten verhandeld tegen 1½ pCt., de 3½ pCt. staatsleening 1911 noteert 95 pCt. Of bij die cijferverhouding een intrest van 3½ pCt. netto voor driejaarsbiljetten niet wat aan den hoogen kant is, is een open vraag.

De voorwaarden zouden dan ook wellicht wat gunstiger uitgevallen zijn, wanneer men het papier bij openbare uitgifte had aangeboden, zooals trouwens steeds het schatkistpapier elke maand wordt geplaatst. Waarom men dit keer van die gewoonte is afgeweken is niet duidelijk. Er heerscht dan ook eenige verwondering en ontstemming in kringen, die regelmatig op schatkistmissies inschreven, die dus steeds de kasfinanciering van het Rijk steunden, doch niet in de gelegenheid werden gesteld aan deze uitgifte te participeren.

Het gerucht heeft de ronde gedaan, dat De Nederlandsche Bank bij deze transactie, hetzij als bemiddelaar of zelfs als initiatiefneemster zou zijn opgetreden. Erg waarschijnlijk klinkt dit niet, omdat er weinig aanleiding voor schijnt te zijn. Mocht het toch het geval zijn, dan zou men de verklaring in deze richting kunnen zoeken, dat de centrale bank met welgevallen transacties tusschen de banken en geldnemers b.v. de regeering zou zien, waardoor de banken een wat hooger rendement op een deel van haar beschikbare middelen kunnen maken dan de uiterst lage rente, die op prolongatie- en discountmarkt in normale objecten te behalen valt. Immers reeds geruimen tijd lang hebben de banken ter wille van den gaven gulden, waarvoor de centrale bank op de bres staat, zich geheel of bijna geheel onthouden van transacties met buitenlandsche geldnemers, waar zij lucratiever emplooi voor haar liquiditeiten konden vinden. Wanneer zich nu een gelegenheid voor een contra-prestatie voordoet, dan zou dat wellicht De Nederlandsche Bank niet onaangenaam zijn daaraan mee te werken.

In dit verband zij gereleveerd, dat de onderhavige transactie, waarschijnlijk slechts voor een deel van haar totale bedrag, tengevolge heeft, dat emplooi gevonden wordt voor een deel van de circa f 200 miljoen „werkeloze middelen”, die de banken bij de centrale bank hebben staan. Ik merkte reeds op, dat het niet de bedoeling is de vlottende schuld door deze transacties te verhoogen. Per 1 Jan. a.s. zal dan ook geen schatkistmissie worden aangekondigd (er vervallen dan rond f 65 miljoen papier, de overige f 30 à f 35 miljoen zijn noodig voor verdere kasbehoeften). Waren nu de banken de eenige houders van het uitstaande schatkistpapier, dan beteekende dus op den duur deze transactie slechts een vervanging van korter papier in haar portefeuille door dit lange. Maar er is ook schatkistpapier in andere handen! Zoodat wel degelijk de transactie voor de bij het consortium betrokken banken kan meebrengen, dat een deel van haar tot nu toe renteloze liquiditeiten rentegevend wordt gemaakt.

In elk geval is er dus een zeer belangrijke verhoging van het rendement op die portie, die tot vervanging van bestaand bezit aan kort schatkistpapier strekt (omzetting van driemaandspapier in dit driejaars vermenigvuldigt het rendement ongeveer tien maal, omzetting van jaarpapier ruim twee maal). Voor het restant zien de andere geldgevers hun bezit aan schatkistpapier uit de nieuwe emissie afgelost en zij kunnen dit toevoegen aan het surplus op de geld-

markt om den overvloed nog te vergrooten en de rente nog verder te drukken. Of dat billijk is tegenover die andere geldgevers, die tot nu toe toch ook de schatkistpapiermarkt steunden, lijkt kwestieus. En wanneer na aanvaarding van het betreffende wetsontwerp straks meerdere soortgelijke emissies volgen, dan lijkt het ook wenschelijk om het oude en beproefde systeem van inschrijving weer te volgen. Dat ligt wellicht ook in de bedoeling, misschien is zelfs de zesmaandsblokkade, waartoe het bankconsortium zich dit keer heeft moeten verplichten, opgezet om voorloopig de markt voor dit soort papier vrij te houden voor de nieuwe emissies.

C. A. KLAASSE

DE CRISIS IN DE NEDERLANDSCHE ZUIVELINDUSTRIE.

Verschillende oorzaken hebben gedurende de laatste jaren op het gebied van de Nederlandsche zuivelindustrie doen ontstaan een reeks problemen, waarvan de belangrijkste zijn: 1e. hoe voorkomt men een volledige ruïneering van onzen boerenstand, voor zoover deze zijn bestaan vindt in de melkveehouderij en 2e. wat moet er worden gedaan, nu de exportmogelijkheid van boter en kaas zóó gering is geworden, dat de Nederlandsche melkproducent zit met een surplus, dat letterlijk onverkoopbaar is.

De realiteit van het eerste vraagstuk blijkt voldoende uit de volgende gegevens, welke betrekking hebben op de prijzen, die door de coöperatieve zuivelfabrieken in Friesland per 100 KG. melk zijn uitbetaald aan hare leden. Deze bedroegen, bij een gemiddeld vetgehalte van

in het boekjaar 1925/26 f 10.22	3.39 %
1926/27 „ 8.18	3.35 „
1927/28 „ 8.27	3.37 „
1928/29 „ 9.18	3.40 „
1929/30 „ 8.49	3.48 „
1930/31 „ 6.70	3.45 „
1931/32 „ 4.88	3.44 „
in de boekjaren 1911/14 „ 5.28	3.16 „

Gedurende de laatste weken, voordat de Crisiszuivelwet haar invloed begon uit te oefenen, kon door diezelfde fabrieken nauwelijks 2 cent per kilogram volle melk worden uitbetaald. Toen bedroeg de wereldmarktprijs voor 100 KG. prima verse boter ongeveer f 80,—, terwijl gedurende het eerste, tweede en derde kwartaal van dit jaar de Kopenhaagsche Notering per 100 KG. boter niet hoger is geweest dan f 63,—, f 56,— en f 64,—. Het zou van zeer weinig werkelijkheidszin getuigen, wanneer aangenomen werd dat, bij een veel grootere mate van rationalisatie, de Nederlandsche zuivelproducent in staat zou zijn tegen deze prijzen loonend te produceren. Typeerend voor de verhoudingen is het feit, dat destijds een boer een emmer volle melk bracht naar een café, waar hij een kop koffie nam en voor het verlaten van dit café toch nog zijn portemonnaie moest openen, omdat de waarde van een emmer melk niet meer bedroeg dan den prijs van een kop koffie exclusief de gebruikelijke fooi.

Zooals bekend, komt, ontdaan van details, de C.Z.W. hierop neer, dat zij de binnenlandsche boterconsumenten verplicht een accijns te betalen, welke thans f 1,— per KG. bedraagt. De opbrengst van deze accijns wordt, tezamen met die, welke op andere spijsvetten worden geheven, gestort in het Crisis-Zuivelfonds, hetwelk, na aftrek der onkosten, wordt uitgekeerd over het — tot boter, kaas en andere zuivelproducten — verwerkte melkvet. Op deze wijze krijgt dus ook de kaasproducent een toeslag op de door hem verwerkte melk, welke, doordat de productieverhouding der verschillende zuivelproducten uitsluitend afhankelijk is van de betrekkelijke rentabiliteit, in een billijke verhouding staat tot den toeslag, dien de boterproducent ontvangt. Tevens werd de margarineproducenten de verplichting opgelegd

om, behalve dat de margarine aan een accijns werd onderworpen, in hun product boter te mengen.

Aangezien de accijns, welke op boter wordt geheven, bij uitvoer van boter wordt gerestitueerd en de invoer van boter in ons land is beperkt, heeft dus de C.Z.W. tot gevolg, dat het binnenlandsch boterprijspeil thans f 1.00 per KG. hooger is dan het wereldmarktprijspeil, dat momenteel f 0.60 per KG. bedraagt. Het zou dus, behoudens overwegingen, waarop wij terugkomen, gewenscht zijn, dat de Nederlandsche zuivelbereider zijn geheele boterproductie in het binnenland kon plaatsen. Voor de andere zuivelproducten zou dit niet noodig zijn, omdat alleen voor boter de binnenlandsche prijzen hooger zijn dan die, welke in het buitenland kunnen worden bedongen. Intusschen kan worden vastgesteld, dat het binnenlandsch verbruik van melk, boter en kaas niet zoodanig kan worden opgevoerd, dat, zonder een zéér ingrijpende productiebeperking, hierdoor de Nederlandsche zuivelproducent onafhankelijk van het buitenland zou kunnen worden gemaakt.

Bij de beoordeeling van de vraag, hoe het staat met de exportmogelijkheid van onze zuivelproducten, moet onderscheid worden gemaakt tusschen de positie van de Nederlandsche boter en die van de Nederlandsche kaas op de wereldmarkt.¹⁾ Dit verschil blijkt in de eerste plaats, wanneer men zich afvraagt in hoeverre het verbruik van beide producten afhankelijk is van de groothandelsprijzen. Nu is, zooals bekend, de vraag naar boter in het algemeen vrij sterk elastisch. Afgezien van belangrijke veranderingen in de koopkracht van de bevolking schijnt het boterverbruik bij een daling van den detailprijs à 25 pCt. toe te nemen in ongeveer dezelfde verhouding. Aangezien het verschil tusschen de groothandelsprijzen en de detailprijzen betrekkelijk gering is, vindt dus een daling van de groothandelsprijzen, bij overigens gelijkblijvende omstandigheden, spoedig een tegenwicht in de toegenomen consumptie. Bij kaas is echter de vraag lang niet zoo sterk afhankelijk van de detailprijzen, waarbij komt, dat in het algemeen de detailprijzen zeer veel hooger zijn dan de prijzen, welke de producent realiseert. Het spreekt vanzelf, dat de consumptie voor beide artikelen veel minder sterk toeneemt bij teruglopende groothandelsprijzen in het productiegebied, wanneer in het betreffende consumptiegebied hooge invoerrechten worden geheven. Het is dan ook in menig afzetgebied voor Nederlandsche kaas voorgekomen, dat de detailprijzen practisch onmerkbaar werden beïnvloed door een daling van 50 pCt. van de prijzen, welke de producent realiseerde, de traagheidsfactor van de aanpassing van kleinhandelsprijzen hierbij in aanmerking genomen.

De invloed, welke prijsdalingen hebben op de marktpositie van boter en kaas is dus voor beide artikelen niet dezelfde. Dit geldt zoowel voor de artikelen in het algemeen als voor Nederlandsche boter en kaas in het bijzonder. Immers zoodra de Nederlandsche boter betrekkelijk weinig goedkoop is dan b.v. Deensche boter, zal de vraag naar Nederlandsche boter spoedig toenemen ten koste van de Deensche boter.²⁾ Een aanzienlijke prijsdaling van Nederlandsche kaas in verhouding tot b.v. Zwitsersche kaas zal echter slechts na verloop van betrekkelijk langen tijd een zeer geringe verschuiving in de consumptieverhouding veroorzaken.

Uit het bovenstaande leid ik af, dat voortdurende reclame op groote schaal voor Nederlandsche kaas in het buitenland, gecombineerd met een uit-

¹⁾ Wat de andere melkproducten betreft, volstaan wij in dit verband met de opmerking, dat de beteekenis van de belangrijke industrie van gecondenseerde melk feitelijk staat en valt met de houding, welke Engeland aanneemt t.a.v. den invoer van dit artikel.

²⁾ Door de eigenaardige marktverhoudingen aldaar heeft dit verschijnsel in Engeland een belangrijk minder groote beteekenis dan elders.

voerverbod van kaas van minderwaardige kwaliteit, jaren geleden uitermate doeltreffend zou zijn gebleken, onder de huidige omstandigheden veel minder effect zou sorteerden, doch, zoodra de invoerbelemmeringen in het buitenland weer in betekenis afnemen, volstrekt geboden zal blijken te zijn.

Uit het bovenstaande volgt m.i. verder nog dat, wanneer in een belangrijk afzetgebied de invoer van Nederlandsche kaas wordt beperkt, het vrijwel onmogelijk is te trachten, door vergoeding van de vraag naar Nederlandsche kaas elders, binnen afzienbare tijd een compensatie te vinden, zelfs al zouden de prijzen tot een zeer laag peil dalen. Het zou dus waarschijnlijk voor den Nederlandschen kaasproducent beter zijn, wanneer hij in een dergelijk geval trachtte door een productiebeperking de prijzen elders op peil te houden. De onderlinge concurrentie belet echter een dergelijke productiebeperking, die pas wordt toegepast, wanneer de kaaswaarde van de melk lager is dan de boterwaarde. Het is dezen zomer herhaaldelijk voorgekomen dat, niettegenstaande de zeer lage boterprijzen, de waarde van de afgeroomde melk negatief is geweest en dat het dus voordeliger is gebleken om de melk te ontroomen, van de room boter te maken en de afgeroomde melk naar de boerderij terug te zenden, waar ze als veevoeder een weinig gewenschte bestemming vond.

Hoewel het begrijpelijk is, dat b.v. in China het gebruik van boter per hoofd van de bevolking praktisch nihil is, is het toch merkwaardig, dat in 1928 Groot-Brittannië 68 pCt. en Duitschland 28 pCt. invoerde van al de boter, welke in het internationaal verkeer werd gebracht. De totaalinvoer van de belangrijkste invoerlanden bedroeg namelijk in dat jaar 448.489 ton, waarvan Engeland 302.195 ton en Duitschland 126.553 ton invoerde. Hieruit blijkt dus, dat in de andere landen betrekkelijk zeer weinig boter kon worden ingevoerd. Invoerlanden van eenige betekenis waren b.v. België, Frankrijk, Zwitserland, Oostenrijk, Tsjecho-Slovakije en Nederl. Oost-Indië.

Nu hebben verschillende belangrijke boterimporteerende landen door contingentteering of door het heffen van prohibitieve rechten den boterimport geheel of gedeeltelijk onmogelijk gemaakt. Dit is vooral een gevolg geweest van de steeds lagere prijzen, waardoor de behoefte van de inheemsche producenten aan bescherming voortdurend toenam, waardoor de met de prijsverlaging gepaard gaande consumptietoename onmogelijk werd gemaakt, omdat in het betreffende gebied de prijzen weinig daalden. Op de vrije wereldmarkt daarentegen daalden de prijzen, mede hierdoor, nog weer verder, waardoor in een steeds toenemend aantal landen de invoerbelemmeringen voortdurend in betekenis toenamen. Momenteel heeft dit alles bespottelijke wanverhoudingen veroorzaakt. Alleen in Engeland, waar het verbruikersbelang bleef overheerschen, werd de invoer aanvankelijk in het geheel niet bemoeilijkt, wat tot gevolg heeft gehad, dat de consumptie daar sterk toenam. In 1932 voerde Engeland in 413.604 ton boter, overeenkomende met 80 pCt. van den invoer van de belangrijkste invoerlanden samen. De totale boterimport van Duitschland is in 1933 beperkt tot 55.000 ton.

Intusschen is niet alleen het Pond gedeprecieerd, wat betekent dat, in goud uitgedrukt, de koopkracht van den Engelschen consument in het buitenland met een derde gedeelte is afgenomen, echter is Engeland tevens in Ottawa ertoe overgegaan den invoer van de niet-Britsche boter aan een preferentieel invoerrecht van 15/- per cwt. te onderwerpen, wat gezien de enorme betekenis van de koloniale boter op de Engelsche markt, voor ons land en vooral voor de Deensche boter buitengewoon nadeelig is. Het is trouwens een feit, dat de prijzen van de koloniale boter van de waardedaling van het Pond en de invoering van het preferentieel tarief weinig of geen merkbaaren invloed hebben ondervonden en dat deze

schokken geheel zijn opgevangen door Denemarken, ons land en enkele Baltische landen.

In Engeland is, vooral door de toenemende aanvoeren van koloniale boter, onze boterpositie steeds moeilijker geworden. Zelfs hebben wij, hoewel Engeland steeds meer boter invoerde, onze boterexport naar Engeland niet eens, in absolute cijfers uitgedrukt, kunnen handhaven. In 1900, toen de totaal-uitvoer van Nederlandsche boter 22.7 miljoen KG. bruto bedroeg, verzonden wij 13.1 miljoen KG. bruto naar Engeland. In 1913, toen de totale productie ongeveer 70 miljoen KG. netto bedroeg en de totaal-uitvoer 35.6 miljoen KG. bruto, nam Engeland hiervan 8 miljoen KG. bruto, tegenover België 8.6 miljoen en Duitschland 19.1 miljoen KG. bruto. In de periode 1927 t/m. 1929, toen in ons land gemiddeld per jaar 85.7 miljoen KG. netto werd geproduceerd en de totaal-uitvoer gemiddeld 47.4 miljoen KG. bruto bedroeg, nam Duitschland 36.4 miljoen en Engeland slechts 10.9 miljoen KG. bruto. In 1932 bedroeg de totale boterimport van ons land slechts 20.4 miljoen KG. bruto, waarvan Duitschland 9.9 miljoen en Engeland 2.3 miljoen KG. bruto nam.

In ons land is, meer dan dit in Denemarken het geval is, de melkproductie helaas in sterke mate onderhevig aan seizoeninvloeden, welke verband houden met de natuur en met de wensch van de veehouders om de geboorte der kalveren vooral te doen plaats vinden in de eerste maanden van het jaar. Vooral t.a.v. een artikel als boter maakt dit de positie van onze exportbedrijven gedurende de wintermaanden moeilijk. Men moet daarom bewondering hebben voor het feit, dat verschillende exporteurs erin zijn geslaagd, zoowel 's winters als 's zomers boter te exporteerden naar Engeland, Duitschland en België en daarvoor dikwijls hogere prijzen maken dan voor de beste Deensche boter worden bedongen.

Neemt het binnenlandsch verbruik in ons land, in verhouding tot den export van boter toe, wat door het mengen van boter in de margarine inderdaad een feit is, dan wordt de verhouding tusschen het kwantum boter, dat 's zomers en dat 's winters voor export in aanmerking komt, nog moeilijker. Aangezien het praktisch onmogelijk zou blijken gedurende de zomermaanden het overschot uit te voeren, heeft de overheid, ingevolge de C.Z.W., gedurende den zomer van dit jaar en van verleden jaar belangrijke hoeveelheden boter in de koelhuizen doen opslaan. Ten einde dit kwantum binnen redelijke grenzen te houden heeft de C.Z.C. in de zomermaanden van dit jaar een groote partij boter uit de markt genomen en in Engeland verkocht. Hoewel de omstandigheden in dien tijd toevallig vrij gunstig waren en bij deze verkoopen vooral ook de overweging een rol speelde, dat bij een eventueele invoercontingenteering door Engeland ons contingent daardoor zou kunnen worden vergroot, moet m.i. dit centralisatieverschijnsel den betrokkenen de oude waarheid hebben duidelijk gemaakt, dat men in Engeland beter een handel kan opbouwen dan een verkoop kan forceeren. Intusschen is de invoerbeperking gelukkig nog niet een feit geworden.

Men heeft tijdelijk het mengpercentage boter in de margarine, waarvan het maximum door de C.Z.W. is gesteld op 50 pCt., verhoogd van 25 pCt. tot 40 pCt. Behalve het principieele bezwaar, dat hierdoor de scheiding tusschen natuurboter en margarine nog vager werd en de positie van den boterproducent nog meer werd teruggebracht tot leverancier van grondstof van de margarine-industrie, kleeft aan dezen maatregel nog een belangrijk financieel nadeel. Tengevolge van het als vaststaand aangenomen beginsel, dat de kostprijs van de mélange steeds een vast bedrag behoort te zijn, zoodat bij verhooging van het percentage boter de heffing op de in de mélange aanwezige margarine wordt verlaagd, heeft namelijk deze 15 pCt. boter, welke méér in de margarine is gegaan, voor den boer niet meer opgebracht dan 26 cent per

KG. Een verhooging van het mengpercentage tot 50 pCt. zou nog betreurenswaardiger gevolgen hebben gehad, tenzij men bovenbedoeld uitgangspunt inzake een vasten kostprijs zou herzien. Het ligt dus ook voor de hand, dat met alle kracht wordt gestreefd naar een meer bevredigende oplossing.

In tegenstelling tot boter heeft kaas de eigenschap, dat voorraadvorming niet steeds uit den boeze is. Integendeel is het voor sommige streken noodzakelijk geen jonge, doch oude kaas in te voeren, omdat te jonge kaas niet tegen de hooge temperaturen bestand is, terwijl in andere gebieden voor oude kaas een hooger prijs is te maken, omdat men deze soort meer waardeert. Het is dus gewoonte gedurende den tijd van de groote productie zgn. „exportkaas” uit de markt te nemen, waardoor stabiliteit in het aanbod wordt bevorderd. Tevens is het kaasverbruik in de zomermaanden niet onbelangrijk grooter dan in de wintermaanden.

Uit het bovenstaande mag niet worden afgeleid, dat de kaaspositie in ons land gunstiger is dan de boterpositie. In de eerste plaats hebben de belangrijkste exportlanden, met name Duitsland en Frankrijk, den invoer van Nederlandsche kaas zeer sterk beperkt en in de tweede plaats maakte de zeer weinig elastische vraag naar Nederlandsche kaas het onmogelijk elders een compensatie hiervoor te vinden. Het uit de markt nemen van een aanzienlijke hoeveelheid kaas en deze elders, zij het ook tegen zeer lage prijzen, te verkoopen, als gedaan is t.a.v. boter, zou volstrekt onmogelijk blijken te zijn.

Het gevolg is dan ook geweest dat de kaasprijzen, met name in de periode van de grootste productie, dikwijls tot beneden het nulpunt zijn gedaald. Aangenomen mag worden, dat in het volgend voorjaar dit weer het geval zal worden. In de afgelopen zomermaanden heeft de C.Z.C. de beperking van de kaasproductie krachtig gesteund door een toeslag te verlenen op de teruggave van ondermelk aan de boerderijen. Hierdoor nam echter de boterproductie weer toe.

In 1927 t.m. 1929 bedroeg de kaasproductie in ons land gemiddeld per jaar 130.9 miljoen KG. netto, de uitvoer 95.1 miljoen KG. bruto, waarvan 42.5 miljoen KG. bruto stond op naam van Duitsland. In 1932 bedroeg de kaasproductie slechts 119.5 miljoen KG. netto, de uitvoer slechts 77.1 miljoen KG. bruto. De cijfers van 1933 zullen nog kleiner blijken te zijn.

De Nederlandsche zuivelindustrie maakt uitermate moeilijke jaren door, terwijl de naaste toekomst beklemmend lijkt. Groote ontspanning zou ontstaan, zoodra de belangrijkste zuivelproducteninvloerende landen zich de onschatbare economische en cultureele waarden van een onbelemmerd internationaal ruilverkeer weer zouden realiseren, terwijl de gedachte, dat elders, met name in de Engelsche koloniën, de lage prijzen zullen moeten leiden tot een aanmerkelijke productiebeperking, den naar een perspectief hunkenden onderzoeker eenig houvast zal kunnen bieden. I helaas zijn noch voor het eerste, noch voor het laatste momenteel nog weinig aanwijzingen.

Leeuwarden.

H. J. FRIETEMA.

WERING VAN BUITENLANDSCHE ARBEIDSKRACHTEN

Het door de Regeering bij de Staten Generaal ahangig gemaakte wetsontwerp tot regeling van het verrichten van arbeid in loondienst door vreemdelingen is een crisisproduct en als zoodanig past het ongetwijfeld in de serie van maatregelen, die door de Regeering worden genomen om hier te lande de werkloosheid te bestrijden. Dat de Regeering het ontwerp ook als een zuivere crisismaatregel beschouwt, blijkt wel uit den schroom, waarmee het is ingediend. Terwijl toch in een groot aantal landen reeds sedert geruimen tijd speciale wettelijke of andere regelingen der Overheid met betrekking tot de toelating of het verrichten van arbeid door vreemdelingen bestaan (Duitsland (1923), Engeland (1920), Frankrijk

(1926), België (1930), Zwitserland (1931), Italië (1923), Denemarken (1926), Zweden (1927), Noorwegen (1927), komt Nederland daarmee eerst als de nood zoo hoog is gestegen dat men zoowel om feitelijke als om psychologische motieven niet langer wachten kan.

In geen enkel land in Europa kan een Nederlander arbeid verrichten, zonder in het bezit te zijn van een vergunning van het bevoegde overheidsorgaan. Op zichzelf behoeft dit natuurlijk nog geen reden voor ons te zijn om ook onze grenzen voor vreemdelingen te sluiten. Maar wanneer daarbij komt, dat door de economische of politieke omstandigheden, er bij tal van buitenlanders een neiging ontstaat om hun toevlucht te zoeken in het eenige land, dat nog voor hen openstaat, en in dat land zelf reeds een werkloosheid heerscht als nooit te voren, dan kan men begrijpen, dat maatregelen worden beraamd om te voorkomen, dat vreemdelingen te werk worden gesteld, terwijl eigen landgenooten aan den werkloozen steun zijn prijsgelaten. Onder die omstandigheden kan men, naar het mij wil voorkomen het thans ingediende wetsontwerp aanvaarden, hoezeer men het ook principieel blijft betreuen, dat zoodanige maatregelen noodig zijn.

Is er dus voldoende motief voor de voorgestelde regeling, verblijvend is tevens, dat de Regeering de maatregelen slechts wil toepassen voor arbeid in loondienst en dus den arbeid, die vreemdelingen voor eigen rekening als ondernemer verrichten, niet wenscht te beperken. Dit lijkt mij juist gezien, immers elke werkzaamheid, die door een buitenlandsche ondernemer wordt aangevat, zal ons voordeel brengen; de meening, dat hij daardoor Nederlanders het brood uit den mond zou nemen, berust (evenals dat bij de verdeling van het werk voor werktijdverkorting het geval is) in het algemeen op het economisch onjuiste uitgangspunt, dat er slechts een bepaalde hoeveelheid werk in ons land zou zijn. Wanneer bovendien, zooals door het huidige wetsontwerp mogelijk is, bepaald wordt, dat de buitenlandsche ondernemer voor het overgrote deel slechts Nederlandsche arbeidskrachten te werk mag stellen, is er geen enkele reden, hem het welkom vreemdeling te onthouden. (Ik schakel hier de om politieke redenen ongewenschte vreemdelingen natuurlijk geheel uit.)

Het weren van vreemdelingen in loondienst is echter niet geheel zonder gevaar, vooral niet wanneer, zooals in Nederland, de eigen arbeiders gewoon zijn te arbeiden voor een beloning, die hooger is dan in vrijwel alle andere landen. Daardoor toch zou de mogelijkheid kunnen bestaan, dat dit hooge loonpeil kunstmatig gehandhaafd blijft, omdat de concurrentie, die de vreemdeling met betrekking tot de loonen, zou kunnen uitoefenen, is uitgeschakeld. Blijkens de Mem. van Toelichting heeft de Regeering dit bezwaar ook wel gevoeld, doch meent zij, dat het bij het stelsel, dat zij voor de regeling wenscht toe te passen, niet zal bestaan.

Ook ik geloof niet, dat de handhaving van den hoogen loonstandaard in het algemeen afhankelijk is van het al of niet toelaten van vreemdelingen, ook al omdat er dan toch een groote inconsequentie zou bestaan in het feit, dat Nederland het eenige land is, dat momenteel de grenzen nog open heeft en ondanks dat toch nog zowat het hoogste loonpeil heeft van geheel Europa. Intuschen neemt dit niet weg, dat het bezwaar voor bepaalde werkzaamheden zou kunnen bestaan en te dien opzichte kan de door de Regeering voorgestelde regeling ongetwijfeld moeilijkheden voorkomen.

De Regeering wil een zoodanige regeling, dat het internationale personenverkeer niet wordt belemmerd en dat Nederlandsche bedrijven en ondernemingen niet worden bemoeilijkt bij het in dienst nemen van vreemde arbeidskrachten, die voor een goeden gang van het bedrijf noodig zijn, terwijl zij verder de mogelijkheid wenscht open te houden de regeling be-

roeps- of bedrijfsgewijze toe te passen. Op grond daarvan geeft de Regeering de voorkeur aan een vergunningstelsel, boven een regeling der toelating (pas-visa) van de vestiging of van het verblijf van vreemdelingen.

Bij een vergunningstelsel kan men voorschrijven, dat de arbeider een vergunning noodig heeft om arbeid in Nederland te mogen verrichten, of dat een werkgever hier te lande een vergunning behoeft om vreemde arbeidskrachten in dienst te nemen. De Regeering geeft de voorkeur aan het laatste stelsel; zij motiveert echter niet met name, waarom dit haar beter schijnt dan het verlenen van vergunning aan de arbeiders zelf, tenzij men de mededeeling, dat de voorgestelde regeling met weinig administratieve omslag en met geringe kosten kan worden uitgevoerd als motief wil doen gelden.

Het gekozen stelsel heeft het bezwaar, dat het den werkgever weer een nieuwen last bezorgt; overigens lijkt het mij beter dan het vergunningstelsel voor den arbeider persoonlijk, omdat het gemakkelijker tot bepaalde werkzaamheden en een bepaalden tijdsduur beperkt kan worden.

Verheugend is de mededeeling, dat de Regeering het bedrijfsleven zoo weinig mogelijk last wenscht te veroorzaken en dan ook slechts van plan is een verbodsbepaling uit te vaardigen, indien de noodzakelijkheid daarvan voor een bepaald beroep of bedrijf is gebleken.

Daarbij wordt tevens medegedeeld, dat, indien de omstandigheden daartoe aanleiding geven, het bedrijfsleven kan blijven beschikken over buitenlandsche technici en vakkundige arbeiders.

Ook mag men zich er over verheugen, dat de regeling niet zal leiden tot nieuwe commissies of organen; de uitvoering zal berusten bij den Rijksdienst voor Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemiddeling.

Tenslotte zij nog vermeld, dat de mogelijkheid is opengelaten, overeenkomsten af te sluiten met andere landen, waardoor voor de onderdanen van die landen een gunstige behandeling wordt gewaarborgd voor zoover ook omgekeerd Nederlanders aldaar een gunstige behandeling genieten. Een actieve handelspolitiek op de arbeidsmarkt, die zich goed aansluit bij de huidige richting der handelspolitiek in het algemeen.

B. BÖLGER.

PROPAGANDA VOOR HET AUSTRALISCHE PRODUCT IN NEDERLANDSCH OOST-INDIË.

Met groote geestdrift wordt door de Vereeniging Nederlandsch Fabrikaat gestreden voor het gebruik van het „eigen” product. De daarvoor gebezigde methodes zijn velerlei en worden door tal van terzake volkomen bevoegden als juist aanprezen, terwijl natuurlijk daarnaast de onbarmhartige kritiek niet achterwege blijft. Een der propagandamiddelen voor het pousseeren van het „eigen” product is nog altijd de „show-boat”. Bij mijn reis door N. O.-Indië tusschen April en Juli van dit jaar had ik nog eens weer gelegenheid het gebruik van een dergelijk tentoonstellingsschip van nabij gade te slaan en met eigen oogen te zien, dat de beteekenis ver kan liggen onder wat men er dikwijls uit beleefdheidsoverwegingen van moet vertellen.

Onder de hoede der Australische regeering en met medewerken der K.P.M. werd het moderne mailschip „Nieuw Holland” tot tentoonstellingsschip ingericht en van Adelaide, via Melbourne, Sydney en Brisbane naar Makassar gezonden om van daaruit de belangrijkste steden van onzen Archipel aan te doen, zomede Singapore en Penang. De regeeringen van N. O.-Indië en de Straits Settlements hadden hunne instemming met het plan betuigd. Een uitgebreide propaganda voor dit bezoek werd door de geheele Oost gemaakt, de K.P.M. deed uitermate haar best. Het initiatief van de „Victorian Chamber of Manufacturers” was succesvol. In het fraai uitgevoerde officieele

handboek werden natuurlijk welgemeende en vriendelijke woorden geuit. In een 44-tal afdelingen werden de Australische handelsartikelen uitgesteld. Naast allerhande mode-artikelen, geconserveerd vleesch, reukwerk en boter, vond men er ham, sajete, schoeisel, kruidenierswaren, wijnen, borstels, toilet-artikelen, enz. Mr. Oscar Seppelt, President van de „Associated Chambers of Manufactures of Australia”, schreef over deze zending in het officieele handboek: „Binnen ons eigen land kunnen wij maatregelen nemen tot zelfverdediging om er voor te zorgen, dat onze eigen menschen in de gelegenheid zullen worden gesteld om in de behoeften van ons eigen volk te voorzien; maar als wij buiten onze landsgrenzen gaan, zullen wij ons moeten aangorden om den strijd te aanvaarden met de ijverigste en onderneemdste handelslieden van alle landen. Onze uitrusting moet derhalve de allerbeste zijn. Een flinke verkooper zal er in slagen bijna al de gewone hinderpalen uit den weg te ruimen, teneinde in aanraking te komen met een gewilligen en betrouwbaren koper: maar de koper is op zijn beurt afhankelijk van den gewilligen verbruiker in zijn eigen omgeving. Hoe vriendelijker het publiek gestemd is voor de te koop gestelde waren, des te beter zal de afzet zijn.”

Voorts dient aandacht besteed te worden aan een gedeelte van de Verklaring van den Eersten Minister van Australië, opgenomen in „The Argus” van Woensdag 12 April 1933, welke luidt: „Ik zal altijd gaarne bereid zijn mijn steun te verlenen aan iedere poging tot verlevendiging van onzen handel en tot het vinden van nieuwe afzetgebieden voor onze uitvoerproducten. In het verleden was Groot-Brittannië de voornaamste markt voor de meeste grondstoffen en manufacturen uit Australië, maar het spreekt vanzelf, dat de hoeveelheid producten, die door deze markt kan worden geabsorbeerd, beperkt is. Het opsporen van nieuwe overzeesche markten is een zeer ernstig vraagstuk voor onze exporteurs. Een groote stap voorwaarts werd in deze richting gedaan op de Rijks Economische Conferentie te Ottawa en in de overeenkomst gesloten tusschen het Vereenigd Koninkrijk en Australië werden voorkeurstarieven opgenomen, toepasselijk op specifieke producten uit Australië, die naar Kroonkolonies en protectoraten worden uitgevoerd — concessies ontegenzeggelijk van groote waarde voor Australische exporteurs naar deze markten. De oostelijke landen bieden een natuurlijke markt voor een aantal secundaire producten uit Australië.”

* * *

Alvorens over deze officieele mededeelingen een enkel woord te zeggen, eerst nog enkele opmerkingen over de „show-boat” zelve. Een passagiersboot als de „Nieuw Holland”, die invendig omgebouwd moet worden tot tentoonstellingsschip, kan slechts een beperkte ruimte bieden voor stands. Men dient voorts rekening te houden met de eischen van het publiek, en zeer in het bijzonder met dat gedeelte van het publiek, hetwelk voor den exposant van het meeste belang is: de handelsmenschen. Aan die eischen wordt niet altijd beantwoord, waarvan het gevolg was, dat tal van exposanten in Singapore aan land gingen om zaken te doen. Rustig onderhandelen bleek meer dan eens onmogelijk, een bezwaar meestal inhaerent aan een dergelijke wijze van exposeeren. Daarbij heeft een dergelijke wijze van reclame-maken het nadeel, dat deze expositie een tweeslachtig karakter heeft. Eenerzijds is het een „handels”-schip, anderzijds een „toon”-schip. Zij, die het eerst aangeduide karakter het belangrijkste achten, hebben weinig of geen interesse voor het publiek, hetwelk alleen komt om te „kijken”. De aan boord der „Nieuw Holland” zijnde handelsvertegenwoordigers kregen dan ook een te kort oponthoud in de verschillende plaatsen om deze expositie volkomen aan haar doel te doen beantwoorden. En tenslotte de beteekenis der tentoongestelde goederen. Gaf de „show-boat” — om dezen

naam maar te gebruiken — voldoende nieuwigheden? Ik meen, dat zulks niet het geval was. Met enkele Secretarissen van Handelsvereenigingen in Indië had ik daarover een diepgaande bespreking en in die kringen stond men op het standpunt, dat nieuwe artikelen *niet* gebracht werden en dat men dan ook hoogstens is kunnen komen tot het verlevendigen van de bestaande betrekkingen. Immers, Australische producten zijn reeds in beduidende mate op onze Indische markt te vinden. De boter, vruchten, enz., om er slechts enkele te noemen, zijn op dusdanige wijze in Indië geïntroduceerd, dat daarvoor geen bijzondere reclame meer noodig is. Men zou zich daarom kunnen afvragen: heeft deze Australische demonstratie geen betekenis? Ongetwijfeld. Het daarvoor gebruikte hulpmiddel, de boot, heeft m.i. vele, in menig opzicht onoverkomelijke praktische bezwaren, maar de groote betekenis schuilt m.i. in den ten uitvoer gelegden wil van Australische zijde om N. O. Indië als afzetgebied te willen behouden. In dat opzicht moet deze expositie ons iets leeren. Mijn indruk is, dat onzerzijds veel te weinig aandacht is besteed aan een oordeelkundig bewerken van het afzetgebied ginds en dat misschien al te veel waarde is gehecht aan het productieprobleem ten onzent. Japan, Duitschland, Zwitserland, Engeland en Australië krijgen hoe langer hoe meer vasten voet op het gebied, waar wij jaren achtereen een eerste plaats innamen. Misschien is het ons wel te gemakkelijk gegaan en ervaren wij thans, dat alleen met ongekende energie een deel van het verloren terrein, nog te heroveren zal zijn. Ik hoop gelegenheid te krijgen in het bijzonder daarover nog eens het een en ander mede te deelen.

* * *

Tenslotte een enkele opmerking over de bovengemaakte officieele mededeelingen, naar aanleiding van het uitzenden van de Australische „show-boat”. Blijkens een door het Institut für Konjunkturforschung van 13 Juli 1932 gepubliceerde tabel, overgenomen in dit tijdschrift van 3 Augustus 1932, ging 41,5 pCt. van den uitvoer van Engeland naar de andere deelen van zijn wereldrijk, die op hun beurt 31,3 pCt. van hun uitvoer in Engeland afzetten en bovendien nog 12 pCt. in elkaars gebieden. In 1929 was het percentage van Engeland's uitvoer naar de Dominions met 12 pCt. gestegen, terwijl het percentage van den afzet van de Dominions in Engeland met 25 pCt. is gedaald. Daarna hadden vele en belangrijke wijzigingen plaats. Ottawa verleende aan Engeland voor den tijd van vijf jaren vrijstelling van het 10 pCt. tarief voor een groote reeks van producten uit het Britsch imperium, terwijl het moederland zich bereid verklaarde nieuwe invoerrechten te heffen op vele artikelen uit vreemde landen. Daarna kwam de val van het Pond en tenslotte het mislukken der Economische Wereldconferentie. Bijeen genomen is het resultaat niet anders geweest, dan dat de Engelse handelsbeweging ingekrompen is. Ons land — men denke slechts aan de cijfers van den uitvoer onzer tuinbouwproducten naar Engeland — is in een uiterst ongunstige positie gekomen, maar ook N. O. Indië wordt door Ottawa ernstig geschaad op de Engelsche markt. Beschouwt men nu de opmerkingen van den Eersten Minister van Australië nader, dan wordt Ottawa geprezen, maar tegelijkertijd verkondigd, dat nieuwe afzetgebieden voor Australische producten gezocht moeten worden... o.a. in onze Oost. Is het feitelijk niet zoo, dat o.a. door Ottawa Australië ons met de „show-boat” is komen bezoeven? Ik meen, dat men deze zijde van het experiment niet uit het oog mag verliezen.

Jhr. Dr. J. C. MOLLERUS.

CODES EN CODE-CONDENSORS.

(*Bezuiniging op telegramkosten.*)

Zooals bekend ondersteld mag worden, worden met 1 Jan. a.s. bij het telegrafeeren in code de code-woorden met hoogstens 10 letters van de z.g. A-categorie, afgeschaft, waardoor alleen overblijven de code-woorden met hoogstens 5 letters van de B-categorie. A-woorden zijn onderworpen aan eenige beperkende bepalingen, terwijl B-woorden in hun samenstelling geheel worden vrijgelaten.

Tot nu toe worden de B-woorden, ondanks dit gemak, weinig gebruikt en de voornaamste reden hiervoor is, dat ze in den regel tot duurdere telegrammen aanleiding geven. Een B-woord van 5 letters moet in buiten-Europeesch verkeer $\frac{2}{3}$ van het tarief opbrengen van een A-woord, dat 10 letters mag tellen.

Het splitsen van een 10-letterwoord van de A-categorie in twee 5-letterwoorden, die tot de B-categorie worden gerekend, zou dus in het algemeen een schade-post opleveren.

De bovengenoemde bepaling, die in December jl. werd afgekondigd door het Congres van de Wereld-Telegraafunie te Madrid, heeft heel wat strijd in den boezem van dat congres veroorzaakt en daarbuiten vele pennen in beweging gebracht. Hoewel tegelijkertijd het tarief voor een B-woord werd verlaagd van 66,7 tot 60 pCt. van den prijs, die thans voor een A-woord verschuldigd is, achtten de veel telegrafeerende huizen zich benadeeld en zijn gewoonlijk nog van die meening.

Bij gebruik van cijfercodes en condensors kan dat vermeende nadeel in een *voordeel* worden omgezet, zoo men bij het codeeren en decodeeren de juiste methode toepast. De mate van besparing, die alsdan kan worden geboekt, kan men aantreffen in een tabel, welke in mijn boek over dat onderwerp voorkomt (Economie en Techniek van codes en code-condensors, pag. 132 en 133).

Tegelijkertijd kunnen andere, soms diep ingrijpende, besparingen worden verkregen door een weinig studie te maken van de beginselen, die den grondslag vormen of beter *kunnen* vormen van behoorlijk ingerichte codes. Daar hierover geen moderne werken of gemakkelijk te bereiken bronnen bestaan, kan ik alleen naar mijn boek verwijzen, dat deze materie behandelt naast verschillende andere onderwerpen, die voor het telegrafeerend publiek van belang zijn.

E. L. Bentley, de bekende code-constructeur, zegt ervan: „For economy a good figure code cannot be beaten. To the uninitiated the amount of information which can be conveyed in a word or two by a figure code borders on the miraculous.”

Men denke vooral niet, dat het maken van een eigen code alleen voor zeer groote zaken van belang is. Hoe kleiner het bestek is, waarbinnen z.g. phrases, d.z. volzinnen, uitdrukkingen e.d. gekozen worden, hoe grooter de economie van een goed ingerichte letter- of cijfercode kan zijn.

Naast een of meer algemeene codes om met willekeurige andere huizen zoo goed mogelijk te corresponderen, dient elke zaak, die jaarlijks zooveel telegrafeert, dat besparing op die onkosten welkom moet zijn, haar privé- of privaatscode te hebben. Afschriften ervan moeten dan worden toegezonden aan die relaties, waarmede het telegrafisch verkeer het drukt is.

Wat condensors betreft, die alleen dienen om getallen in woorden en woorden in getallen om te zetten, zijn de tot nu toe meest gebruikte in staat om een woord van 10 letters om te zetten in een getal van 12 cijfers of omgekeerd, waarbij gewoonlijk 2 cijfers worden afgezonderd voor controle-doel-einden.

Aangetoond kan worden, dat het bereikbare maximum niet een getal van 12, maar een van 14 cijfers is. Daar elk 10-letterwoord in twee 5-letterwoorden

en ieder getal van 14 cijfers in twee andere van 7 cijfers kan worden gesplitst, blijft de waarde van zoo'n 14-cijferscode ook na 1 Jan. 1934 behouden, al zal men dan liever spreken van een 7-cijferscode. Zoo'n 7-cijferscode kan ook rechtstreeks bij gebruik van uitsluitend 5-letterwoorden worden samengesteld. In dat geval is er zelfs nog een aanzienlijk surplus aan materiaal, dat op voordeelige wijze voor allerlei doeleinden kan worden benut.

De periode, die wij thans beleven, eischt bezuiniging op elk gebied. Voor den consument zijn hier eenige bronnen van besparing aangegeven. Wil dat zeggen, dat de producent daar vijandig tegenover zal gaan staan? Volstrekt niet. De praktijk heeft bewezen, dat *goedkoop* telegrafeeren meestal ook beteekent *meer* telegrafeeren, gewoonlijk ook ten voordeele van den producent.

De eerste kabel-tarieven waren verbazend hoog tengevolge van de enorme kosten, die kabels maken en leggen met zich mede brachten. Vergeleken met de onkosten van toen om een vrij eenvoudig telegram over te krijgen, zijn die van heden werkelijk gering te noemen.

Afgezien van de crisisjaren, ziet men in de geschiedenis van de kabel-telegrafie, dat terwijl de tarieven voortdurend worden verlaagd, de kabel-maatschappijen in bloei toenemen en het kabelnet steeds wordt uitgebreid.

Het invoeren van een betere code-techniek moge ook thans aan beide partijen ten goede komen.

Dr. Ir. C. B. BARTO.

DE RIJKSMIDDELEN OVER NOVEMBER 1933.

Elf maanden van het jaar zijn nu verstreken en het is langzamerhand mogelijk de balans op te maken van wat de onderscheidene middelen in 1933 voor 's Rijks schatkist hebben opgebracht. Het beeld, dat de middenstaat te zien geeft, is intusschen nog belangrijk verbeterd door de uitkomsten der maand November. De gewone middelen verschaften *f* 37.153.300 tegen *f* 32.995.700 in November 1932 en vertoonden mitsdien een vooruitgang van *f* 4.157.600. De totale opbrengst overtrof voorts de gemiddelde maandraming met een bedrag van *f* 5.304.100.

Uiteraard hebben de nieuwe middelenposten, die het vorig jaar nog niet in den staat voorkwamen, ook nu weer een belangrijken invloed uitgeoefend. Laat men deze nieuwe heffingen buiten beschouwing, dan blijkt, dat de overige middelen maar *f* 1.506.600 meer hebben opgeleverd dan in dezelfde maand van het vorige jaar, welke stijging is veroorzaakt door de invoerrechten, die met *f* 2.783.000 opliepen. Ten opzichte van de raming daalt het voordeelig verschil tot *f* 4.553.100.

Dank zij het gunstig resultaat der afgelopen maand is de opbrengst over de reeds verstreken maanden nog slechts *f* 15.051.500 bij die van hetzelfde tijdvak van 1932 ten achter gebleven (over het 1e halfjaar bedroeg de teruggang nog *f* 20.369.200). De raming werd over de eerste elf maanden zelfs overtroffen (met *f* 1.564.300). Indien ook hier de nieuwe heffingen buiten de vergelijking worden gehouden, wordt de verhouding voor 1933 echter veel ongunstiger. De opbrengst der overige middelen is nl. *f* 38.726.300 minder dan die over de maanden Januari t/m. November 1932, terwijl ten opzichte van de raming thans een nadeelig verschil blijkt te bestaan (van *f* 1.210.500).

In vergelijking met de overeenkomstige maand van het vorige jaar vertoont de dividend- en tantiëmebelasting, de invoerrechten, het statistiekrecht, de wijn-, de gedistilleerd- en de suikeraccijns, de belasting op gouden en zilveren werken, de registratierechten en de loodsgelden een hooger opbrengstcijfer. De overige middelen brachten minder op. Gerekend over elf maanden is het loopende jaar alleen in het voordeel voor wat betreft de grondbelasting, den accijns

op suiker, de registratierechten en de loodsgelden (de nieuwe heffingen niet mede gerekend).

De grondbelasting liep ditmaal eenigszins in opbrengst terug (daling *f* 1.900). Daar de vorige maanden echter doorgaans gunstig waren, komen de ontvangsten der eerste elf maanden nog *f* 151.700 uit boven die van dezelfde periode van 1932. Het voor 1933 geraamde opbrengstcijfer zal voor dit middel wel ongeveer worden gehaald.

Met de inkomstenbelasting staat het er minder goed voor. De inkomsten daalden ditmaal met *f* 1.619.000 tot een opbrengst van *f* 5.881.300. De gemiddelde maandraming werd met *f* 1.714.600 overtroffen, doch voor de maand November is dit niets bijzonders. De teruggang over elf maanden (*f* 15.709.500) komt grootendeels op rekening van het belastingjaar 1932/1933, hoewel het nieuwe belastingjaar ook reeds *f* 3.728.100 minder opleverde (bij een totale-ontvangst van *f* 13.561.400). Hiertegenover staat, dat in de verstreken maanden reeds *f* 3.918.200 meer binnenkwam dan het geheele voor 1933 geraamde bedrag, waarbij nog moet worden bedacht, dat December in den regel ook ruime baten oplevert.

Bij de vermogensbelasting bedroeg de daling in de afgelopen maand slechts *f* 91.000, waardoor de achterstand over elf maanden steeg tot *f* 1.796.700. Daarentegen werd 11/12 der raming met *f* 468.600 overtroffen. Ook bij dit middel zal de jaarraming wel worden verkregen.

De dividend- en tantiëmebelasting gaf nog een meevaller van *f* 170.200 boven de ontvangsten van November 1932. Een opbrengst van *f* 791.300 is voor genoemde maand vrij hoog; vermoedelijk is er eenige achterstand ingehaald. Tot dusver werd in het loopende jaar *f* 3.965.100 minder geboekt. Aan het geheele voor 1933 geraamde opbrengstcijfer ontbreekt nog *f* 554.600. Het is niet waarschijnlijk, dat deze som in de laatste maand van het jaar nog zal binnenkomen.

De invoerrechten gaven een stijging te zien van *f* 2.783.000, waardoor de voor dit middel zeer belangrijke ontvangst van *f* 8.325.200 aan 's Rijks middelen ten goede kwam. Men mag veilig aannemen, dat de nieuwe omzetbelasting stimulerend op den invoer heeft gewerkt. Gerekend over elf maanden, is het loopende jaar nog *f* 6.171.700 bij het vorige ten achter; daarentegen ontstond ten opzichte van de raming thans een voordeelig verschil (van *f* 660.600). De opcenten op de invoerrechten leveren nog steeds onverwacht hoge baten; ditmaal kwam *f* 1.456.700 binnen bij een maandraming van *f* 875.000. In elf maanden werd *f* 14.540.100 ontvangen, terwijl gerekend is op een totale jaarontvangst van *f* 10.500.000. Tenslotte moge worden opgemerkt, dat het statistiekrecht ditmaal vrijwel evenveel opracht als in dezelfde maand van 1932.

De accijnzen vertoonden een onderling verschillend beeld. Het zout verschafte *f* 47.400 minder, terwijl de geslachtaccijns decresseerde met *f* 119.500. De accijns, verschuldigd wegens de geforceerde afslachting van een deel van den rundveestapel, is nog niet in de schatkist gevloeid. Bovendien moet worden bedacht, dat de inkomsten van November 1932 vrij hoog waren. Vergeleken met de maandopbrengsten van de vorige maanden van 1933, maakt November een minder slecht figuur. De wijnaccijns gaf een klein surplus (van *f* 2.900). De stijging van den gedistilleerdaccijns is slechts schijnbaar, daar November ditmaal een crediettermijn méér telde. Feitelijk loopt de accijns terug. Ook de bieraccijns heeft van de malaise te lijden (teruggang *f* 145.700). De opcenten op den bieraccijns bleven *f* 31.400 bij de verwachting ten achter. Dat de suikeraccijns een toeneming van *f* 961.800 aanwees, is te danken aan de omstandigheid, dat in verband met de op 16 October jl. in werking getreden crisisheffing vóór dien datum meer suiker dan gewoonlijk in het vrije verkeer is gebracht; de deswege verschuldigde accijns is eerst thans ont-

vangen. Ook de opcenten op dezen accijns gaven ruime baten (rond f 200.000 boven de maandraming). Met den tabakaccijns gaat het nog steeds naar beneden; een ontvangst van f 1.514.000 beteekent een laagterecord sedert Juli 1928.

De belasting op gouden en zilveren werken gaf weer een kleine opleving te zien (van f 8.100). Daarentegen daalden de zegelrechten met f 269.500, hetgeen niet aan de beursbelasting is te wijten, daar deze laatste juist met een klein bedrag toenam. De registratierechten leverden f 137.100 meer op wegens meerdere overgangen van vast goed. De opbrengst van dit recht is waarschijnlijk ook gestegen tengevolge van de laatste wetswijziging, waarbij maatregelen zijn genomen om ontduiking tegen te gaan. In dit verband moge nog worden opgemerkt, dat zoowel bij de zegel- als bij de registratierechten de voor 1933 geraamde opbrengst reeds in elf maanden is verkregen.

De successierechten daalden met f 186.800, waardoor de achterstand over de afgelopen maanden steeg tot f 3.049.500. De domeinen gaven f 21.200 minder. Daarentegen brachten de loodsgelden f 25.700 méér in de schatkist. Hoewel de teruggang bij dit middel, vergeleken met een paar jaar geleden, nog groot is, stemt het althans tot tevredenheid, dat wij, mede gezien de opbrengsten van de meeste vorige maanden van dit jaar, blijkbaar over het laagste punt heen zijn.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

SCHATTING VAN DE WERELDSUIKERPRODUCTIE VOOR HET OOGSTJAAR 1933/'34. WERELDVERBRUIK, IN- EN UITVOER VAN SUIKER IN 1932/'33.

Dr. Gustav Mikusch te Weenen schrijft ons:

Zooals omstreeks dezen tijd gebruikelijk, verschijnt ook thans mijn eerste schatting van de wereldsuikerproductie, die 26.092.000 ton bedraagt tegenover een productie van 26.331.000 ton in 1932/'33 en 27.208.000 ton in de campagne 1931/'32.

Europa zonder Sovjet-Rusland heeft hierin een aandeel van 5.935.000 ton of 23 pCt. (tegen 5.608.000 ton of 21 pCt. verleden jaar). Daar de campagne reeds ver gevorderd is, zijn bijna geen verrassingen meer te verwachten. Het is echter altijd nog mogelijk, dat het eindresultaat nog iets van deze schatting afwijkt.

Voor Sovjet-Rusland zijn 1.000.000 ton als voorloopige productie aangenomen. Deze schatting baseert zich op de laatste Russische berichten, waarvan de juistheid helaas niet te controleren is.

Zou de opbrengst van de productie van geheel Europa en van de wereld met de schatting overeenkomen, dan bedraagt het aandeel van Europa in de wereldproductie 27 pCt., in vergelijking met 24 pCt. in het vorig jaar. Daar eenerzijds in de Europeesche uitvoerlanden de overmatige voorraden door productiebeperking opgeruimd zijn en anderzijds het streven van de tot dusver op uitvoer aangewezen landen aanhoudt om zich in de suikervoorziening door het buitenland onafhankelijk te maken, is in Europa, na de jaren der beperking (sedert 1930/'31, toen in Europa 10.627.000 ton suiker geproduceerd werden) een neiging tot productie-uitbreiding op te merken, welke overigens ook in de volgende campagne (1934/'35) nog zal aanhouden.

De Vereenigde Staten toonen voor de overzeesche landen een aanzienlijke stijging der bietsuikerproductie aan (van 1.363.000 tot 1.600.000 ton); in alle overige niet-Europeesche gebieden is de bietsuikerproductie van weinig beteekenis.

Volgens onze schatting, bedraagt het aandeel van de bietsuikerindustrie in de totale wereldsuikerproductie 33 pCt. (8.667.000 ton) tegen 30 pCt. (7.906.000 ton) verleden jaar.

Terwijl de opbrengst van de bietsuikerproductie voor 1933/'34 tamelijk zeker is, kunnen van de riet-

suikerlanden, waarvan vele nog in het geheel niet met de campagne zijn begonnen, nog groote verrassingen worden verwacht. In het bijzonder geldt dit voor Cuba. Geschat zijn 1.700.000 ton (tegen 2.053.000 ton verleden jaar) hetgeen ongeveer het midden is tusschen de hoogstmogelijke productie (2.000.000 ton) en 1.400.000 ton, waartoe de Cubanen zich volgens de Internationale Suikerovereenkomst zouden moeten beperken, voorzover zij niet door toekenning van een invoercontingent in de Ver. Staten een hooger quantum naar dit afzetgebied zouden kunnen exporteerden, als het in de vrije concurrentie mogelijk zoude zijn.

Er dient echter nadrukkelijk op te worden gewezen, dat de vorengenoemde twee polen, 2.000.000 en 1.400.000 ton in geen geval de absolute uiterste grenzen zijn, daar het riet op Cuba toereikend zou zijn om, als het in zijn geheel verwerkt zou kunnen worden, een suikerproductie van 2½ miljoen ton of misschien nog iets meer te leveren. Anderzijds is het heel goed mogelijk, dat de economische en politieke verhoudingen op dit eiland zoo worden, dat, onverschillig of een oogstbeperking vastgesteld wordt of niet, toch niet meer dan 1.400.000 ton suiker geproduceerd kunnen worden.

Java toont verreweg de grootste daling van de suikerproductie, waar deze van 2.759.000 ton tot 1.510.000 ton verminderd is. Voor Java is de suikerproductie van 1933 in de campagne 1933/'34 ingedeeld, omdat het campagnejaar, zooals ook in de Internationale Suikerovereenkomst is vastgelegd, van 1 April tot 31 Maart loopt en de in den tijd van April 1933 tot November 1933 geproduceerde suiker daarom vanzelf in het campagnejaar 1933/'34 valt. Daar echter op Java zelfs de oogst 1933 als 1932/'33 is aangeduid, waarbij 1932 het jaar der aanplanting en 1933 dat der oogst aangeeft, zal in de volgende tabel, welke betrekking heeft op de wereldsuikerproductie, tot uitdrukking komen, hoe de toestand is, als de productie van Java in 1933 bij de wereldcampagne 1932/'33 en de vermoedelijke productie van Java in 1934 bij de wereldcampagne 1933/'34 geteld wordt. Het spreekt vanzelf, dat bij het verbruik en den uitvoer de suikerbeweging in den tijd van 1 April 1932 tot 31 Maart 1933 alleen bij de wereldcampagne 1932/'33 resp. die van 1 April 1933 tot 31 Maart 1934 alleen bij de wereldcampagne 1933/'34 geteld kan worden.

Ondanks de ingrijpende beperking der productie op Java en een vermoedelijke productieruggang op Cuba, is bij de riet-suikerproductie slechts een daling van 1.000.000 ton te verwachten, daar in een aantal andere landen, waar de productie sterk beschermd wordt, zooals Portorico, Britsch-Indië, de Philipijnen en Queensland, een groote productie kan worden verwacht.

Wat de totale suikerbeweging in de afgelopen campagne 1932/'33 betreft, is het statistisch aanwijsbare verbruik van 26.302.000 ton (tegen 26.100.000 in 1931/'32) ongeveer gelijk aan de productie 1932/'33 met 26.331.000 ton (tegen 27.208.000 ton in 1931/'32); daar er echter naast het statistisch aanwijsbare verbruik ook nog 150.000 tot 200.000 ton suiker jaarlijks verdwijnen, zonder dat men nauwkeurig kan vaststellen, wat er mede gebeurt, kan voor 1932/'33 met een zekere vermindering der overmatige voorraden worden gerekend. Op het oogenblik toonen de statistisch aanwijsbare voorraden zelfs een teruggang van ongeveer 1.000.000 ton, terwijl de teruggang zich eerst in een tijd ging vertoonen, welke al buiten de raming van de wereldcampagne 1932/'33 ligt. Als de productie van Java in 1933 bij de campagne 1932/'33 geteld wordt, dan verkrijgt men ongetwijfeld een overschot van het verbruik boven de productie van rond 1.200.000 ton.

Tegenover het campagnejaar 1931/'32 toont het wereldverbruik 1932/'33 een stijging van rond 200.000

Wereldsuikerverbruik. In- en Uitvoer van Suiker*).

	Verbruik		Invoer		Uitvoer	
	1932/ '33	1931/ '32	1932/ '33	1931/ '32	1932/ '33	1931/ '32
in 1.000 metrieke tons ruwsuikerwaarde.						
Europa:						
Duitschland	1.503	1.497	22	20	14	119
Tsj.-Slowakije	399	396	—	—	280	505
Oostenrijk	172	200	19	18	—	—
Hongarije	88	93	—	—	5	57
Zwitserland	172	183	166	178	1	1
Frankrijk	1.052	1.018	402	387	302	307
België	226	232	121	71	139	58
Nederland	333	325	125	179	35	38
Groot-Britt.	2.110	2.184	2.226	2.223	380	281
Polen	315	332	—	—	108	242
Sovj.-Rusl.	960 ^{a)}	1.500 ^{a)}	8	46	61	129
Denemarken	195	197	9	63	1	1
Zweden	260	265	35	99	—	—
Italië	319	336	5	5	8	9
Spanje	296	315	—	—	—	—
Overig Eur.	779	807	458	538	14	21
Totaal Eur. c)	9.179	9.880	3.596	3.827	1.348	1.768
Azië:						
China en						
Hongkong	570 ^{a)} ^{b)}	605 ^{b)}	350 ^{a)} ^{b)}	383 ^{b)}	— ^{b)}	— ^{b)}
Br.-Indië	5.162 ^{a)}	4.229	477	650	44 ^{a)}	43
Japan en						
Formosa						
(incl. Saipan						
en Korea)	913 ^{a)} ^{b)}	967 ^{b)}	115 ^{a)} ^{b)}	43 ^{b)}	168 ^{a)} ^{b)}	175 ^{b)}
Java	399	402	—	—	1.405	1.629
Philippijnen ^{d)}	75 ^{a)}	52	—	2	1.090 ^{a)}	945
Overig Azië	468 ^{a)} ^{b)}	493 ^{b)}	424 ^{a)} ^{b)}	484 ^{b)}	14 ^{a)} ^{b)}	34 ^{b)}
Totaal Azië	7.587	6.748	1.366	1.562	2.721	2.826
Afrika:						
Egypte	150 ^{a)}	108	—	—	30	1
Unie v. Zuid-						
Afrika	169	173	1	4	163	145
Mauritius	10 ^{a)}	10 ^{a)}	—	—	240 ^{a)}	155 ^{a)}
Overig Afrika	367 ^{a)} ^{b)}	381 ^{b)}	331 ^{a)} ^{b)}	343 ^{b)}	165 ^{a)} ^{b)}	148 ^{b)}
Totaal Afrika.	696	672	332	347	598	449
Amerika:						
Ver. Staten	5.992	5.935				
Hawai	20	20				
Portorico en			2.887	2.899	38	56
Maagden-						
eilanden	50	50				
Cuba ^{b)}	100 ^{a)}	150 ^{a)}	—	—	2.600 ^{a)}	2.681
Canada en						
New-						
Foundland	436 ^{a)} ^{b)}	436 ^{b)}	386 ^{a)} ^{b)}	402 ^{b)}	7 ^{a)} ^{b)}	5 ^{b)}
Britsch W.						
Indië en						
Guyana ^{b)}	44 ^{a)}	44 ^{a)}	3 ^{a)}	5 ^{a)}	420 ^{a)}	368
Fransch W.-						
Indië ^{b)}	5	5	—	—	91 ^{a)}	92
Dominikaan-						
sche Re-						
publiek en						
Haiti ^{b)}	28	28	—	—	363 ^{a)}	459
Mexico	211	189	—	—	90	15
Midden-						
Amerika ^{b)}	52 ^{a)}	53 ^{a)}	1 ^{a)}	1 ^{a)}	10 ^{a)}	14 ^{a)}
Argentinië ^{e)}	350 ^{a)}	345	1	4	1	4
Brazilië	840 ^{a)}	840 ^{a)}	—	—	50 ^{a)}	40
Peru ^{e)}	60 ^{a)}	60	—	—	320	339
Overig Zuid-						
Amerika ^{a)} ^{b)}	233	228	146	149	32	25
Tot. Amerika	8.421	8.383	3.424	3.460	4.022	4.098
Australië:						
Australië						
(Vasteland)	339	333	—	—	200 ^{a)} ^{b)}	222 ^{b)}
Overig Austr.	80 ^{a)} ^{b)}	84 ^{b)}	76 ^{a)} ^{b)}	80 ^{b)}	117 ^{a)} ^{b)}	136 ^{b)}
Totaal Australië	419	417	76	80	317	358
Wereld	26.302	26.100	8.794	9.276	9.006	9.499

*) Zonder de donkere suiker der primitieve molens in Azië en Zuid-Amerika.

a) Geschat; b) Kalenderjaar 1933, resp. 1932; c) Met de Aziatische gebieden van Sovjet-Rusland en Turkije; d) Zonder de op de Philippijnen verbruikte Muscovadensuiker; e) Suiker tel quel; Kalenderjaar 1932, resp. 1931.

Raming van de wereldsuikerproductie*).

A. Bieten:	Raming		Productie
	1933/'34	1932/'33	
in 1.000 metrieke tons ruwsuikerwaarde			
a. Europa:			
Duitschland	1.375	1.088	1.596
Dantzig	26	22	22
Tsjechoslowakije	514	634	814
Oostenrijk	175	165	163
Hongarije	120	103	125
Frankrijk	915	1.022	874
België	245	265	205
Nederland	280	240	172
Polen	355	417	493
Denemarken	230	192	122
Zweden	289	235	144
Italië	294	319	363
Spanje	275	260	402
Joegoslavië	70	85	83
Roemenië	140	53	48
Bulgarije	30	29	26
Zwitserland	9	7	6
Groot-Brittannië	470	373	284
Iersche Vrijstaat	28	27	6
Finland	7	6	4
Letland	31	27	10
Litauen	9	18	7
Turkije (Europ.)	45	18	16
Azoren	3	3	3
Europa zonder Sovjet-Rusland.	5.935	5.608	5.988
Sovjet-Rusland	1.000 ¹⁾	810	1.689
Europa met Sovjet-Rusland	6.935	6.418	7.677
b. Amerika:			
Vereenigde Staten	1.600	1.363	1.175
Canada	58	67	54
Argentinië	1	4	—
Uruguay	1	1	1
Totaal Amerika	1.660	1.435	1.230
c. Azië:			
Japan (Hokkaido)	29	27	27
Korea	—	—	2
Mandsjoerije	7	5	—
Turkije (Anatolië)	28	12	10
Perzië	2	3	—
Totaal Azië	66	47	39
d. Australië:			
Victoria (Maffra)	6	6	6
Bietsuikerproductie	8.667	7.906	8.952
B. Riet:			
a. Europa:			
Spanje	19	19	21
b. Amerika:			
Louisiana en Florida	207	240	166
Portorico	870	750	900
Hawai	940	933	933
Maagdeneilanden	5	5	4
Cuba	1.700 ¹⁾	2.053	2.678
Trinidad	120	123	99
Barbados	95	98	85
Jamaica	60	56	64
Overig Britsch-West-Indië (Antigua, St. Kitts, St. Lucia, St. Vincent)	53	58	46
Martinique en Guadeloupe	90	96	91
Dominikaansche Republiek en Haiti	427	451	457
Mexico	215	190	262
Midden-Amerika (Guatemala, Costa-Rica, Honduras, Nicaragua, San Salvador, Panama)	52	56	66
Britsch-Guyana	140	151	128
Nederlandsch-Guyana	20	19	25
Argentinië ²⁾	320	348	346
Brazilië	975	925	975
Peru ²⁾	410	420	409
Overig Zuid-Amerika (Venezuela, Columbia, Ecuador, Bolivia, Paraguay)	91	85	92
Totaal Amerika	6.790	7.057	7.826

*) Excl. de donkere suiker uit de primitieve molens in Azië en Zuid-Amerika.

¹⁾ Willekeurig gekozen cijfer, daar geen gegevens voor een schatting bestaan; ²⁾ Suiker tel quel;

c. Azië:			
Britsch-Indië	5.000	4.727	3.521
Java ³⁾	1.510	2.759	3.004
Japan en Formosa	790	797	1.154
Philippijnen	1.350	1.164	999
Overig Azië (China, Indo-China, Siam)	270	270	263
Totaal Azië	8.920	9.717	8.941
d. Afrika:			
Egypte	150	171	147
Mauritius	240	251	167
Réunion	60	54	43
Unie van Zuid-Afrika	345	326	296
Mozambique	95	94	71
Overig Afrika (Angola, Madeira, Madagascar, Ceyna, Uganda, Somaliland, Belgische-Congo, Kaap Verdi)	66	58	56
Totaal Afrika	956	954	780
e. Australië:			
Queensland en Nieuw-Zuid- Wales	620	539	615
Fidji	120	139	73
Totaal Australië	740	678	688
Rietsuikerproductie	17.425	18.425	18.256
Wereldsuikerproductie	26.092	26.331	27.208
Met inbegrip van de productie van Java 1934 in de Campagne 1933/34 enz. is de productie, als volgt	25.162	25.082	26.963

³⁾ De oogst 1934 zal 580.000 metrieke tons ruwsuiker waarde bedragen.

ton; wanneer men echter de twee landen, waar zich het verbruik nog op geheel andere grondslagen ontwikkelt als in alle overige deelen der wereld, nl. in Sovjet-Rusland en Britsch-Indië, uitsluit, verkrijgt men voor alle overige landen een teruggang van het verbruik van ongeveer 200.000 ton, waarbij evenwel moet worden opgemerkt, dat de verbruikscijfers in 1932/33 nog niet definitief zijn en misschien nog een kleine wijziging — en wel vermoedelijk eerder naar boven dan naar beneden — zullen ondergaan.

In ieder geval is in de wereld in het algemeen een kleine daling van het suikerverbruik waar te nemen; toch is bij suiker de teruggang lang niet zoo belangrijk als bij andere artikelen, omdat suiker voor de voeding bijzonder belangrijk is en de prijs, ondanks de stijging tengevolge van overmatige belastingen, toch nog in vergelijking tot andere voedingsmiddelen, laag is.

De in- en uitvoer toont in de campagne 1932/33 een nieuwen teruggang, daar de invoer van 9.276.000 ton tot 8.794.000 ton en de uitvoer van 9.499.000 ton tot 9.006.000 ton daalde. Sedert 1928/29 daalt de in- en uitvoer van suiker voortdurend, hetgeen toe te schrijven is aan het streven van de invoerlanden naar zelfverzorging. Daarbij komen nog de beschermingsmaatregelen, waardoor nog alleen voor rond 4½ miljoen ton een werkelijk vrije markt over is. Een einde van deze beweging, die zich hoofdzakelijk op kosten der groote uitvoerlanden voltrekt, is voorloopig nog niet te zien. *(Nadruk verboden)*

AANTEKENINGEN.

Tarwemaatregelen in uitvoerlanden.

Reeds sedert verscheiden jaren zijn zoowel in tarwe invoerende als in uitvoerende landen maatregelen genomen om het landbouwbedrijf loonend te maken en den verbouwer een prijs voor zijn tarwe te bezorgen, welke ten minste gelijk zou zijn aan zijne productie-kosten. In de Vereenigde Staten heeft de regering den Farmboard opgericht, die de tarwe opkocht met het doel de prijzen te steunen en de gekochte voorraden van de hand te doen, wanneer de wereldprijzen weder zouden zijn gekomen op een peil, dat als normaal en loonend te beschouwen zou zijn. In Canada ontstond de actie van de „wheatpool” van de boeren,

die de tarwe achterhield in de hoop, dat het daardoor ontstaande verminderde aanbod de prijzen zou doen stijgen.

Beide pogingen zijn mislukt en met enorme verliezen hebben de Farmboard en de Wheatpool hunne tarweposities moeten likvideeren. Vermeerderde uitzaai en goede oogsten in de uitvoerlanden evenals in invoerlanden en het weder verschijnen van Rusland op de markt als exporteur deden de prijzen gedurig dalen. De meeste invoerende landen hebben den invoer van buitenlandsche tarwe bemoeilijkt door hoge invoerrechten en voorschriften omtrent het te vermaken percentage tarwe van den eigen oogst en daardoor den prijs daarvan doen stijgen tot ver boven de waarde op de wereldmarkt. De boeren konden daardoor hun tarwe verkoopen zonder bij den verbouw te gronde te gaan. Natuurlijk verminderde door die maatregelen de vraag voor buitenlandsche tarwe en bleven in de uitvoerlanden groote voorraden onverkocht, die de markt drukten en een steeds scherper concurrentie dier uitvoerlanden onderling deed ontstaan.

Ten tijde der Economische Conferentie in Londen zijn afgevaardigden van de Vereenigde Staten, Canada, Argentinië en Australië samengekomen teneinde maatregelen te bespreken om aan die concurrentie een einde te maken. Voor de vier genoemde landen zijn hoeveelheden vastgesteld, welke elk land tot het einde van dit seizoen, dat tot 31 Juli 1934 loopt, mag uitvoeren. Daarna is met de Europeesche uitvoerlanden overleg gepleegd. Rusland en Hongarije zijn niet met de hen toegewezen hoeveelheden tevreden en hebben hun wenschen kenbaar gemaakt in de onlangs weder bijeengekomen tarweconferentie, waarbij ook invoerlanden waren vertegenwoordigd. Subcommissies zijn benoemd, welke op de op 22 Januari weder bijeen te komen conferentie verslag zullen uitbrengen over den toestand en voorstellen zullen doen over te nemen maatregelen. De tarwe uitvoerlanden waren van meening, dat niet alleen de uit te voeren hoeveelheden moesten worden vastgesteld, doch dat ook tot productiebeperking behoorde te worden overgegaan.

De Vereenigde Staten hebben, teneinde tot beperking van den uitzaai van wintertarwe te komen, een accijns op in het land zelf gebruikte tarwe ingesteld, waarvan de opbrengst zou dienen tot schadeloosstelling van die boeren, die een gedeelte van hun grond onbebouwd lieten. Volgens een onlangs gepubliceerde particuliere schatting zou de met wintertarwe in de Vereenigde Staten bebouwde oppervlakte 39.854.000 acres bedragen tegen een officiële raming in het vorige jaar van 39.908.000 acres. Hieruit zou geene inkrimping van eenige beteekenis blijken.

De lage prijzen, welke op de wereldmarkt voor tarwe bedongen kunnen worden, hebben in verschillende uitvoerlanden tot nieuwe maatregelen geleid. Duitschland, dat tarwe naar omringende landen uitvoert, werkt met „Einfuhrschein”, waarvan de waarde door vraag en aanbod wordt bepaald. Om de waarde daarvan te verhoogen, treedt de Duitse regering zelf als koper der „Einfuhrschein” op.

Frankrijk geeft een subsidie op uit te voeren tarwe, doch die premie is thans niet voldoende om uitvoer mogelijk te maken. In Hongarije doet men de uitvoerzaken als compensatie tegen den invoer van industrieproducten. In de Vereenigde Staten lag aan de Pacifickust een groote voorraad tarwe, waarvoor een markt in het buitenland gezocht werd en de regering is er toe overgegaan den uitvoer daarvan te subsidiëren. Verkocht wordt naar het Verre Oosten en naar Europa tot de op de wereldmarkt geldende prijzen en het verschil tusschen die prijzen en de in de Vereenigde Staten geldende wordt bijgepast uit het door den accijns gevormde fonds. Argentinië is gevolgd met het vaststellen van minimumprijzen, welke hooger waren dan tevoren. Om daardoor prijsverhoo-

ging in het buitenland te voorkomen, is de waarde van den Peso verlaagd door de deviezen-contrôlecommissie, aan welke de Argentijnsche afladers hunne buitenlandsche deviezen moeten afgeven tegen een vast te stellen koers. Het resultaat van deze maatregelen is, dat de prijzen in Hollandsch geld lager zijn dan vóór het in werking treden dier maatregelen.

De Argentijnsche regeling is zeker niet zonder uitwerking gebleven op plannen van de Australische regeering, die een wet heeft ingediend, waarbij £ 3.000.000 zal worden uitgekeerd als hulp aan de tarwe verbouwende boeren. Het geld zal worden gevonden door een belasting op meel tot Juni 1934 en door verhooging der invoerrechten op verschillende artikelen. Ook in Canada gaan stemmen op om de boeren te helpen en een beteren prijs voor hun tarwe te bezorgen zonder daardoor de concurrentie in het buitenland moeilijker te maken. In een vergadering van afgevaardigden uit den landbouw in Alberta werd een resolutie aangenomen, waarin men zich accoord verklaarde met de besluiten van de Londensche tarweconferentie en de wenschelijkheid bepleitte van de oprichting van een nationaal bureau voor den verkoop van tarwe. Ook werd gedwongen inkrimping van den uitzaai bepleit met vergoeding voor de boeren. Deze zou moeten worden gevonden in een accijs op de in Canada zelf gebruikte tarwe of door het vaststellen van prijzen zooals de voornaamste concurrenten doen. Met het laatste is blijkbaar ook Argentinië bedoeld. De handel is het met deze plannen in het geheel niet eens, omdat het daarvan uitschakeling van den vrijs handel vreest. De Canadeesche regeering overweegt wat zij zal moeten doen om aan de moeilijkheden tegemoet te komen. Zij zou het liefst den graanhandel ongemoeid laten en zich houden aan de ter tarweconferentie gemaakte afspraken. De door de regeering tot steun van de markt gedane inkoop, welke op ruim 200 miljoen bushels worden geschat, wil zij ook gaarne zoo spoedig mogelijk opruimen. In verschillende andere uitvoerlanden bestaat evenals in Canada de neiging den uitvoer van tarwe te limiteren overeenkomstig de afspraken van de tarweconferentie. Van Rusland bestaat daaromtrent geen aanwijzing en in Argentinië bestaat er bij velen oppositie tegen eenige beperking van den uitzaai of van den uitvoer. Deze oppositie in Argentinië tegen de afspraken van de Londensche tarweconferentie is wel te begrijpen. Volgens een dezer dagen verschenen rapport van de Argentijnsche regeering wordt de tarwe-opbrengst daar geschat op 32 miljoen quarters, waarvan 12 miljoen quarters voor eigen gebruik noodig zullen zijn en dus 20 miljoen quarters voor uitvoer beschikbaar blijven. Het aan Argentinië voor uitvoer toegestane quantum bedraagt tusschen 1 Augustus 1933 en 31 Juli 1934 14 miljoen quarters waarvan in de afgelopen maanden reeds een gedeelte verscheept werd. Naar schatting zouden dan tusschen 1 Januari en 31 Juli 1934 slechts 9½ miljoen quarters mogen worden uitgevoerd. In verhouding tot het exportsurplus is deze voor uitvoer toegelaten hoeveelheid klein. Australië staat er anders voor. De tarwe-opbrengst wordt daar geschat op 150 miljoen bushels, waarvan voor uitvoer 100 bushels beschikbaar zullen zijn. Dat is lager dan het aan Australië voor uitvoer toegestane quantum.

Op de internationale graanmarkt zijn op het oogblik de omzetten zeer beperkt. Koopers maken weinig haast en teren voor een gedeelte op de groote in Europeesche havens liggende en de stoomende voorraden. Verkoopers zijn niet dringend aan de markt en wachten veelal af wat er nu in de naaste toekomst zal worden besloten. Wanneer het plan der beperking van de uitvoeren doorgaat, behoeven zij hunne verkoopen niet te forceeren en kunnen de verschepingen der vastgestelde hoeveelheden over het seizoen verdeeld worden.

Contingenteering van bladzink.

Twee dagen voordat het wetsontwerp tot regeling van den invoer van bladzink in de Tweede Kamer werd behandeld, heeft de Minister van Economische Zaken den termijn voor contingententeering verlengd. Wij beseffen ten volle, dat de Kamer in dezen tijd met werkzaamheden is overladen, maar wij vragen ons toch af, of de sanctie van de Kamer op de contingententeeringsbesluiten van den Minister van Economische Zaken op deze wijze geen wassen neus wordt. Stel dat het wetsontwerp was verworpen, waartoe o.i. alle aanleiding bestond, dan had men dus op den afloop van den tweeden termijn moeten wachten, alvorens deze maatregel ongedaan was gemaakt.

Dank zij de critiek van den heer J. Schilthuis op dezen contingententeeringsmaatregel, heeft de Minister aandacht moeten schenken aan de bezwaren, die in ons blad tegen dezen maatregel zijn gerezen. De verdediging van dit ontwerp door den Minister was echter bepaald zwak te noemen. Men oordeele slechts over de volgende passage:

„Het werk van de Regeering was bij deze contingententeering niet gemakkelijk door de internationale syndicaatsverhoudingen. Wij hebben dan ook wel *eenigermate gedubiëerd*, maar tenslotte heeft den doorslag gegeven deze overweging, dat uit de cijfers niet alleen, maar vooral ook uit hetgeen op het gebied van de internationale verhoudingen plaats vond, met zekerheid viel af te leiden, dat een overmatige invoer *dreigde*.” (Wij cursiveeren).

Hieruit blijkt dus, dat de Crisisinvoerwet een nieuwe interpretatie heeft gekregen. Tot dusverre werd gecontingenteerd op grond van hetgeen *heeft* plaats gevonden, voortaan wordt de Crisisinvoerwet dus ook gebruikt voor feiten, die nog *zullen* plaats vinden.

Het trekt voorts de aandacht, dat de uitvoer van bladzink in de eerste zes maanden van 1933 ongeveer 20 pCt. grooter was dan in dezelfde periode van 1931. De invoer daarentegen was lager dan in 1931. Daarom is de volgende passage uit de rede van den Minister ons volkomen onduidelijk.

„Het was in het laatste jaar gebleken, dat met inspanning van alle krachten onze bladzinkfabrikanten zich in Duitschland en België hadden kunnen weren met een offensief. Evengoed als men ons aanviel, zoo vielen onze bladzinkfabrikanten de buitenlanders aan; die strijd was al ongelijk, doordat het buitenland met een invoerrecht, zij het een niet hoog invoerrecht, werkte, terwijl bij ons het bladzink volkomen onbeschermd was. Die ongelijke strijd is van Duitsche zijde echter verder ongelijk gemaakt, doordat men is gaan werken met de deviezenbepalingen. Daarmede heeft men den concurrentiestrijd van het Nederlandsche bladzink in Duitschland ernstig ten nadeele van Nederland veranderd.”

De cijfers wijzen juist in een andere richting. Bovendien is het argument van de Duitsche dumping met goedkope registermarken hier niet op zijn plaats. Wil de regeering hiertegen optreden, dan zou zij den geheelen invoer uit Duitschland moeten contingententeeren, maar niet één willekeurige groep gaan beschermen.

Bovendien heeft de Minister op het in ons blad signaleerde feit van het uitkopen van een fabriek te Utrecht het volgende medegedeeld:

„Zonder dat de Regeering er in gekend is, heeft men nu de contingententeering een syndicaat gevormd, waarbij ook de handel betrokken is. Ik zal het ervan laten ahangen, op welke wijze wij met dat syndicaat tot een akkoord kunnen komen, voordat ik beslis in de vraag, of de contingententeering kan worden gehandhaafd. Het is geen stichtende gebeurtenis, dat een van de bedrijven is stilgelegd, is uitgekocht geworden. Wij maken geen contingententeering, om groote pensioenen toe te kennen aan menschen, die niets uitvoeren. Dat is allerminst de bedoeling van de contingententeering.”

De Minister geeft dus hier toe, dat de binnenlandsche producenten van de contingententeering misbruik hebben gemaakt. De stijging van de prijzen — een

tweede nadeelig gevolg van de contingentteering — is hiermede tevens verklaard. Deze geheele maatregel wekt daarom een zeer onaangename indruk en het ware te wenschen, indien de Kamer het voorbeeld van den heer Schilthuis zou volgen en voortaan meer aandacht zou besteden aan de door de regeering gevolgde contingentteeringspolitiek.

v. d. V.

De omvang van de kapitaalvlucht uit Nederland.

In de Memorie van Antwoord betreffende de begraoting van Financiën deelt de Minister cijfers mede over den omvang van de kapitaalvlucht uit Nederland sedert het belastingjaar 1923/24. Het betreft hier de voor de vermogensbelasting in aanmerking komende personen. Het betreffende staatje laten wij hieronder volgen:

Belasting-jaar	Gevestigd		Vertrokken		Saldo vertrokken. — Saldo Gevest. +
	Aantal personen	Vermogen (in mill. gld.)	Aantal personen	Vermogen (in mill. gld.)	
1923/24	517	65	582	79	— 14
1924/25	539	55	548	58	— 3
1925/26	511	65	593	75	— 10
1926/27	639	80	669	97	— 17
1927/28	664	89.6	103	21.7	+ 67.9
1928/29	706	79	421	57.5	+ 21.5
1929/30	735	86.2	622	70.2	+ 16
1930/31	858	90.8	465	68.7	+ 22.1
1931/32	900	89.5	598	89.8	— 0.3
1932/33	795	55.6	460	68.6	— 13

In de laatste kolom, die door ons is bijgevoegd, is het verschil tusschen de uitgevoerde vermogens en de ingevoerde vermogens opgenomen. Het is natuurlijk hieruit niet na te gaan, of vermogens, die eerst zijn uitgevoerd, later weer naar Nederland zijn teruggebracht. Weliswaar is de kapitaalvlucht, indien men hieronder alles wil samenvatten, aanzienlijk, daar staat echter tegenover, dat groote vermogens naar Nederland zijn gekomen. Per saldo is er meer kapitaal binnengekomen dan uitgegaan.

INGEZONDEN STUKKEN.

OORZAKEN EN BESTRIJDING VAN DE CRISIS.

De heer A. Stoop schrijft ons:

Mijn vaste opinie is, dat deze crisis van niets anders het gevolg is, dan van een negeeren der natuurwet¹⁾ van vraag en aanbod en dat ze geen steek te maken heeft met de muntstelsels, zooals die voor weinige jaren nog waren in de verschillende landen, dus vóórdat door het verlaten

¹⁾ Natuurwet; omdat aan iedereen aangeboren is de verdediging zijner voorwaarden van bestaan.

van het goud de waarde-vastheid van het ruilmiddel heeft geleden.

Vanaf het verschijnen der eerste machines, laten wij aannemen vanaf 1800, heeft iedere arbeidsparende machine de productie vergroot en haar product zooveel goedkooper gemaakt, dat het verbruik evenredig toe kon nemen (compensatie-theorie). Dit verschijnsel heeft zich vele jaren lang in matig tempo doen gelden en men is aan deze compensatie zoodanig gewend geraakt, dat men ze heeft geaccepteerd als een vaste wet. Dit verliep goed, totdat een verzadigingspunt was bereikt en een toename van productie niet meer glad kon worden opgenomen door een toegenomen verbruik.

Nu heeft het ongeluk gewild, dat deze verzadiging samen is gevallen met uitvindingen en ontdekkingen van zoodanigen omvang, dat de productie zeer snel kon opgevoerd worden en feitelijk opgevoerd werd en dientengevolge zich van vele artikelen enorme voorraden ophoopten. Tegelijk maakte de landbouw zeer groote vorderingen in machinale bewerking en verhooging van de productiviteit van den bodem door *kunstmeststoffen*. En tot overmaat van ramp ging dit alles samen met de verarmende gevolgen van den grootsten oorlog, dien de wereld ooit heeft gekend.

Het noodzakelijke gevolg was eene ophooping van overgroote voorraden op elk gebied, landbouwvoortbrengselen, mineralen en industrieproducten.

Noch de handel, noch de Regeeringen hebben, aan deze overproductie voldoende aandacht geschonken en tijdig maatregelen getroffen om ze binnen behoorlijke perken te houden en onder de natuurwet van *vraag en aanbod* bleven de gevolgen niet uit en de prijzen vielen aanmerkelijk beneden de prijzen, waarvoor de producten gemaakt konden worden.

Door douane-maatregelen, door contingentteeringen, door moratoria en wat niet al hebben de staten hunne industrieën willen helpen, doch daardoor zijn verkeersbelemmeringen ontstaan, die de zaken slechts verergerden en o.a. scheepvaart en spoorwegen deels lam legden.

De prijzen van nagenoeg alle artikelen zijn ongeveer 60 pCt. gevallen, een grens gesteld door de ellendige toestanden van de producenten, en deze bijna evengroote prijsval voor alle mogelijke artikelen heeft aan vele economieën de gedachte geïnspireerd, dat de waarde van het geld, waarmee alle prijzen gemeten worden, zooveel was gestegen. Een bewijs voor het onjuiste dezer redeneering vind ik in de prijzen van het *aluminium*, die gedurende de geheele crisis nagenoeg op vóórcrisis-niveau gebleven zijn. In zake aluminium toch hebben de producenten zich voortdurend met elkaar verstaan en heeft daardoor geen storende productie-opdrijving plaats gevonden. Thee, nikkel en tin leveren bewijzen voor mijn sustenu, dat productie-regeling voldoende is om verliesgevende prijzen te voorkomen of die weder te doen verdwijnen. Ik meen, dat uit het bovenstaande volgt, dat het ruilmiddel absoluut niets te maken heeft met de oorzaken van de crisis. Wel is een gevolg van de crisis de groote werkloosheid. Alleen een uitrangeren van machines en verkorting van het aantal werkuren kan m.i. remedie brengen.

Ik vertrouw door het bovenstaande te hebben bijgedragen tot versterking van het standpunt onzer Regeering inzake behoud voor Nederland van het goud als garant van een zoo vast mogelijke waarde onzer munt, en wil daar alleen nog aan toevoegen, dat men met eene muntverzwakking alleen *tijdelijk* een betere exportmogelijkheid bereiken kan, die weer teniet kan worden gedaan door een even-

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	10/16 Dec. 1933	Sedert 1 Jan. 1933	Overeenk. tijdvak 1932	10/16 Dec. 1933	Sedert 1 Jan. 1933	Overeenk. tijdvak 1932	1933	1932
Tarwe	27.229	1.495.352	1.432.223	—	23.685	8.060	1.519.037	1.440.293
Rogge	10.632	397.775	482.419	462	8.935	4.010	406.710	486.429
Boekweit	70	21.862	25.843	—	25	244	21.887	26.087
Maïs	17.492	994.265	1.383.321	11.251	206.245	332.347	1.200.510	1.715.668
Gerst	1.305	489.888	462.377	600	49.381	34.304	539.269	496.681
Haver	—	120.563	196.420	—	3.808	4.437	124.371	200.857
Lijnzaad	523	182.025	290.085	2.768	209.278	379.110	391.303	669.195
Lijnkoek	11.096	148.200	87.514	—	200	50	148.400	87.564
Tarwemeel	77	18.316	23.592	—	5.654	13.391	23.970	36.983
Andere meelsoorten	308	50.295	43.829	—	8.197	12.932	58.492	56.761

redige verhooging van het invoerrecht naar het betrokken land.

Op de Regeeringen rust m.i. de plicht om internationaal en met de hulp van een lichaam als de *Volkenbond* die maatregelen te beramen en door te voeren, die het meest practisch zijn om voor overproductie in de toekomst te behoeden, want de wet van vraag en aanbod kan niemand zich straffeloos veroorloven te negeren.

MAANDCIJFERS.

Laatstbekende noteringen te Amsterdam en Rotterdam op 4 December 1933 voor *telegrafische* uitbetaling op:

	Gulden per	Pari	Koers	Bank- disconto	%
<i>Europa.</i>					
Londen *)	£	12.10 ⁸	8.21 ³ / ₄		
Berlijn *)	100 Mark	59.26	59.28	4	
Parijs *)	100 Franc	9.747	9.72 ¹ / ₄	2 ¹ / ₂	
Brussel *)	100 Belga	34.59	34.54	3 ¹ / ₂	
Luxemburg	100 Franc	—	6.91		
Zürich *)	100 "	48.—	48.14	2	
Praag	100 Kronen	—	7.38	3 ¹ / ₂	
Weenen *)	100 Schilling	35.—	27.62 ¹ / ₂	5	
Boedapest	100 Pengö	43.51	43.—	4 ¹ / ₂	
Boekarest	100 Lei	1.4880	1.48	6	
Sofia	100 Leva	1.797	1.80	8	
Belgrado	100 Dinar	4.379	3.37 ¹ / ₂	7 ¹ / ₂	
Istanbul	Turksch £	10.93	1.17 ¹ / ₂		
Athene	100 Drachme	3.23	1.40	7	
Milaan	100 Lira	13.09	13.09 ¹ / ₂	3 ¹ / ₂	
Madrid	100 Peseta	48.—	20.25	6	
Lissabon	Escudo	2.68 ¹ / ₂	0.07 ¹ / ₂	6	
Kopenhagen *)	100 Kronen	66.67	36.75	2 ¹ / ₂	
Oslo *)	100 "	66.67	41.35	2 ¹ / ₂	
Stockholm *)	100 "	66.67	42.45	3 ¹ / ₂	
Reickjavick	100 IJsl. Kr.	66.67	37.10		
Warschau	100 Zloty	27.91	27.95	5	
Kovno (Litauen)	100 Lita	24.88	24.87 ¹ / ₂	7	
Riga (Letland)	100 Lat	48.—	48.—	6-5	
Reval (Estland)	100 Estl. Kr.	66.67	45.—	5	
Helsingfors	100 Finnmrk.	6.26 ¹ / ₂	3.62 ¹ / ₂	5	
Moskou	Tjerwonets (10 Roebel)	12.80	12.80		
Danzig	100 Gulden	48.42	48.40	3	
<i>Amerika.</i>					
New-York *)	\$	2.4878	1.60 ¹ / ₂	2	
Montreal	Canad. \$	2.4878	1.61		
Mexico	Mex. Dollar	1.24	0.44		
Buenos Aires	Peso (papier)	1.0568 ¹	0.53		
La Paz (Bolivia) ³⁾	Boliviano	0.9080	—		
Rio de Janeiro	Milreis (pap.)	0.8075 ²⁾	0.14		
Valparaiso	Peso (papier)	0.30	0.15	6-5	
Bogota (Columbia) ³⁾	Peso	2.42	1.05		
Quito (Ecuador)	Sucre	0.49 ⁸⁾	0.26		
Lima (Peru)	Sol	0.69 ⁷⁾	0.35		
Montevideo (Urug.)	Peso	2.5725	1.17 ¹ / ₂		
Caracas (Venezuela)	Bolivar	0.4795	0.40		
Paramaribo	Gulden	1.—	0.99 ³ / ₄		
San José (C. Rica)	Colon	—	—		
Guatemala	Quetzal	2.48 ³ / ₄	1.60		
Willemstad (Curag.)	Gulden	1.—	1.01		
Managua (Nicar.) ³⁾	Cordoba	2.48 ³ / ₄	—		
San Salvador ³⁾	Colon	1.2440	0.49		
<i>Azië.</i>					
Calcutta	Rupee	0.91	0.61 ³ / ₄	3 ¹ / ₂	
Batavia	Gulden I.G.	100	1.00 ³ / ₈	4 ¹ / ₂	
Kobe	Yen	1.24	0.49	3.65	
Hongkong	Dollar	—	0.54		
Shanghai	Dollar	—	—		
Singapore	Straits Doll.	1.4125	0.96		
Manilla	Phil. Peso	1.24	0.77 ¹ / ₂		
Teheran ⁴⁾ (Perzië)	Pahlavi	—	9.85		
Bangkok	Baht	—	0.76 ¹ / ₂		
<i>Afrika.</i>					
Kaapstad	£	12.10 ³ / ₄	8.22	3 ¹ / ₂	
Alexandrië	Egypt. £	12.42	8.43		
<i>Australië.</i>					
Melbourne, Sidney en Brisbane	£	12.10 ³ / ₄	6.57 ¹ / ₂		
Nieuw Zeeland	£	12.10 ³ / ₄	6.60		

1) Goudpeso. 2) Milreis Goud. 3) Not. te A'dam. Ov. not. part. opg.
4) Zichtkoers. 5) Munteenheid = Rial (= een Kran.)

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.

(In Guldens)

	Nov. 1933	Sedert 1 Januari 1933	Overeen- komstige periode 1932
<i>Directe belastingen.</i>			
Grondbelasting	367.927	5.385.407	5.233.667
Personeele belasting ¹⁾	—	—	202.194
Inkomstenbelasting	5.881.274	53.918.210	69.627.758
Vermogensbelasting	1.116.750	9.635.258	11.431.942
Dividend- en tantiëmebel	791.331	9.945.411	13.910.528
<i>Invoerrechten</i>	8.325.236	70.327.242	76.493.959
Opc. op rechten op d. inv. ²⁾	1.456.684	14.540.111	—
<i>Statistiekrecht</i>	181.799	1.827.656	1.947.305
<i>Accijnzen</i>			
Zout	147.204	1.876.075	2.034.083
Geslacht	496.368	6.063.285	6.128.303
Wijn	41.609	1.186.796	1.899.190
Gedistilleerd	2.845.611	27.375.416	29.217.805
Bier	811.546	9.457.970	10.503.270
Opc. op accijnzen op Bier ²⁾	118.618	1.007.026	—
Suiker	5.393.455	49.387.857	48.236.127
Opc. op acc. op Suiker ²⁾	1.075.677	8.127.655	—
Tabak	1.514.016	20.359.455	24.246.617
Bel. op gouden en zilverw.	89.141	639.270	652.791
<i>Indirecte belastingen.</i>			
Zegelrechten	³⁾ 1.188.145	⁴⁾ 13.715.123	⁵⁾ 15.500.330
Registratierechten	914.243	10.008.049	9.414.086
Successierechten	3.582.711	29.788.104	32.837.598
<i>Domein., wegen en vaart.</i>	434.715	3.439.728	3.705.198
<i>Staatsloterij</i>	11.115	631.609	629.564
<i>Loosgeld</i>	368.094	3.262.815	3.099.696
Totaal-Generaal	37.153.269	351.905.528	366.957.011

¹⁾ Met ingang v. h. belastingjaar 1931 wordt de personeele bel. geheven ten bate v. d. gem., zooat de in dezen staat vermelde bedragen uitsluitend vroegere belastingjaren betreffen. ²⁾ Wegens de wijzigingen, tijdens de behandeling aangebracht in het ontwerp dat geleid heeft tot de wet van 24 Dec. 1932, Stbl. No. 634, worden de opcenten op de invoerrechten en de opcenten op den Bieraccijnzen lager geraamd dan geschiedde in de toelichting bij de Middelenwet, en worden nieuw ingevoerd de opcenten op den suikeraccijnzen. ³⁾ Hieronder begrepen f 268.074 wegens zegelrecht enz. (Beursbel.). ⁴⁾ f 13.125.019. ⁵⁾ f 3.021.098.

HEFFINGEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	959.841	8.378.040	11.750.684
Verdedigingsbelasting			
<i>Opcenten:</i>			
Grondbelasting	229.349	3.333.587	4.173.992
Personeele belasting	—	—	32.992
Inkomstenbelasting	1.172.904	10.804.843	13.759.374
Vermogensbelasting	612.265	5.291.705	6.291.016
Dividend- en tantiëmebelasting	261.139	3.281.981	4.590.474
Accijnzen op Wijn	41.658	940.896	956.330
" " Gedistilleerd	284.561	2.737.542	2.921.780
" " Suiker	537.822	4.919.709	2.721.689
Tabaksacc. op sigaretten	323.981	5.423.855	4.910.942
Zegelrecht v. buitl. eff.	32.955	766.298	1.021.125
Invoerr. Zuidvruchten	47.492	1.103.848	692.648
Opc. invoerr. op Zuidvr.	14.247	331.154	—
Totaal	4.518.214	47.363.459	53.823.046

HEFFINGEN VOOR HET WEGENFONDS.

	773.970	12.824.646	12.249.324
Wegenbelasting			
Rijwielenbelasting	18.550	7.243.058	6.979.088
Totaal	792.520	20.067.704	19.228.412

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET „GEMEENTEFONDS”

	6.570.834	57.986.868	69.832.646
Gemeentefondsbelasting			
Tijd. opc. Gemeentef. bel.	2.241.137	5.860.518	—
Opcenten Vermogensbel.	546.336	4.660.489	5.365.956
Tijd. opc. Vermogensbel.	296.735	748.395	—
Totaal	9.655.042	69.256.270	75.198.602

SPLITSING VAN DE OPBRENGST DER GROND-, INKOMSTEN- EN VERMOGENSBELASTING SEDERT 1 JANUARI 1933.

Dienstjaren	Grond- belasting	Inkomsten- belasting	Vermogens- belasting
1930/31	—	459.707	75.090
1931/32	22.344	1.421.635	239.950
1932/33	719.059	38.475.452	6.773.751
1933/34	4.644.004	13.561.416	2.546.467
Totalen	5.385.407	53.918.210	9.635.258

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTO'S.

Table listing bank discount rates for various cities including London, Paris, Amsterdam, and others, with columns for dates and rates.

OPEN MARKET.

Table showing open market data for 1933, 1932, 1931, and 1914, including Amsterdam, London, Berlin, and New York data.

1) Koers van 15 Dec. en daaraan voorafgaande weken tm. Vrijdag.

WISSELAARSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Table of exchange rates in the Netherlands for various cities like London, Berlin, Paris, Brussels, and Batavia, with columns for dates and rates.

Table of exchange rates for Zurich, Weenen, Praha, Boekarest, Milaan, and Madrid, with columns for dates and rates.

*) Noteering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table of exchange rates in New York for London, Paris, Berlin, and Amsterdam, with columns for dates and rates.

KOERSEN TE LONDEN.

Table of exchange rates in London for various cities like Alexandria, Athens, Bangkok, Budapest, etc., with columns for dates and rates.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS

Table listing silver and gold prices in London and New York, with columns for dates and prices.

STAND VAN 'S RIJKS KAS

Table showing the status of the state treasury with columns for Vorderingen, 7 Dec. 1933, and 15 Dec. 1933.

Table showing obligations (Verplichtingen) with columns for Voorschot door De Ned. Bank and other items.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table of floating debt in the Netherlands-Indies with columns for Vorderingen and Verplichtingen.

CURAÇAOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table of main items in the Curaçao Bank with columns for Data, Metaal, Circulatie, Voorschotten, Disconto's, Diverse rekeningen, and Diverse rekeningen.

1) Sluftp. der activa. 2) Sluftp. der passiva.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 18 December 1933.

		Activa.	
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 26.263.613,25 Bijbnk. „ 573.925,96 Ag.sch. „ 4.360.975,37	f	31.200.514,58
Papier o. h. Buitentl. in disconto	„		—
Idem eigen portef.	f 1.402.500,—		—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	„		1.402.500,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 97.062.144,28 ¹⁾ Bijbnk. „ 4.184.104,43 Ag.sch. „ 40.578.333,18	f	141.824.581,89
Op Effecten	f 140.253.463,94 ¹⁾		—
Op Goederen en Spec.	f 1.571.117,95		141.824.581,89 ¹⁾
Voorschotten a. h. Rijk	Munt, Goud f 107.311.505,— Muntmat., Goud „ 813.219.650,76	f	920.531.155,76
Munt, Zilver, enz.	„ 27.098.156,54		—
Muntmat., Zilver	„		947.629.312,30 ²⁾
Belegging 1/5 kapitaal, reserves en pensioenfonds	„		21.531.552,02
Gebouwen en Meub. der Bank	„		5.000.000,—
Diverse rekeningen	„		11.007.893,86
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)	„		18.331.195,17
	f		1.177.927.549,82
		Passiva.	
Kapitaal	f 20.000.000,—		—
Reservefonds	„ 3.749.272,82		—
Bijzondere reserve	„ 5.000.000,—		—
Pensioenfonds	„ 8.820.960,74		—
Bankbiljetten in omloop	„ 898.120.295,—		—
Bankassigtiën in omloop	„ 52.837,83		—
Rek.-Cour. f Het Rijk	f 11.174.076,47		—
saldo's: { Anderen	„ 228.798.610,27		239.972.686,74
Diverse rekeningen	„		2.211.496,69
	f		1.177.927.549,82

Beschikbaar metaalsaldo	f 492.890.900,05
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	„ 1.232.227.250,—
1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99)	f 76.424.425,—
2) Waarvan in het buitenland	„ 15.732.788,53

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschkb. Metaal-saldo	Dek- kings- perc.
	Munt	Muntmat.				
18 Dec. '33	107312	813.220	898.120	240.026	492.891	83
11 „ '33	107211	813.015	908.401	228.788	492.703	83
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitent.	Diverse rekeningen ¹⁾
18 Dec. 1933	31.201	—	141.825	1.403	11.008
11 „ 1933	31.292	—	141.472	1.438	10.802
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschkb. metaal-saldo
16 Dec. '33 ²⁾	144.440	—	189.490	28.490	57.648
9 „ '33 ²⁾	145.260	—	190.030	27.800	58.128
18 Nov. 1933	102.418	36.043	188.050	21.427	54.670
11 „ 1933	100.918	37.420	190.880	19.873	54.037
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaalb.	Dis- conto's	Belee- ningen	Diverse reke- ningen ¹⁾	Dek- kings- percen- tage
16 Dec. '33 ²⁾	470	71.210	—	13.960	67
9 „ '33 ²⁾	750	71.720	—	13.170	67
18 Nov. 1933	234	9.178	53.439	11.652	66
11 „ 1933	351	9.268	54.363	11.434	66
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
6 Dec. 1933	191.775	374.881	75.757	8.496	13.658
29 Nov. 1933	191.818	370.202	80.437	8.570	13.756
22 Juli 1914	40.164	—	29.317	—	33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek- kings- perc. 1)
			Bankers	Other Accounts		
6 Dec. '33	78.017	6.896	115.873	36.414	76.894	48,3
29 Nov. '33	70.941	13.637	106.910	36.494	81.616	51,9
22 Juli '14	11.005	14.736	—	42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitent.	Wis- sels	Waarv. op het buitent.	Belee- ningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
1 Dec. '33	77.373	741	37	4.718	1.215	2.903	3.200
24 Nov. '33	77.822	771	38	5.305	1.213	2.814	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver- sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti- culieren
1 Dec. '33	6.186	2.665	82.108	162	2.256	13.112
24 Nov. '33	6.186	2.305	80.368	696	2.259	15.016
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitent. circ. banken ¹⁾	Devisen als goud- dekking geldende	Andere wissels en cheques	Belee- ningen
7 Dec. 1933	397,8	52,6	5,8	2.957,6	75,9
30 Nov. 1933	405,4	50,8	3,2	3.001,3	162,9
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec- ten	Diverse Activa ²⁾	Circu- latie	Rekg.- Crt.	Diverse Passiva
7 Dec. 1933	208,7	511,1	3.455,9	414,3	246,4
30 Nov. 1933	319,4	570,4	3.541,7	477,8	247,4
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 7 Dec., 30 Nov. 1933, resp. 41, 28 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Data	Goud		Circulatie	Andere opsch. schulden	Beschkb. Metaal-saldo	Dek- kings- perc.	Rekg. Crt.		
	Munt en metaal	Munt en diversen					Schatkist	Partic.	
7 Dec. 1933	2.726	67	771	59	355	40	3.432	167	410
30 Nov. 1933	2.721	68	775	59	355	40	3.453	191	365

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad		„Other cash“ ²⁾	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her- disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
22 Nov. '33	3.575,8	2.666,3	227,1	112,2	20,3
15 „ '33	3.577,2	2.668,4	225,8	111,4	15,2

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula- tie	Totaal Depo- sito's	Gestort Kapitaal	Goud- Dek- kings- perc. 1)	Algem. Dek- kings- perc. 2)
22 Nov. '33	2.431,1	2.970,2	2.867,7	145,2	61,2	65,1
15 „ '33	2.431,6	2.973,0	2.872,5	145,1	61,1	65,1

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opsch. schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem. 3) „Other Cash“ does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal banken	Dis- conto's en beleen.	Beleg- gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo- sito's	Waarvan time deposits
15 Nov. '33	21	8.557	8.124	1.925	16.061	4.472
8 „ '33	21	8.593	8.126	1.878	16.025	4.495

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of Eng- land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be- treffende valuta.